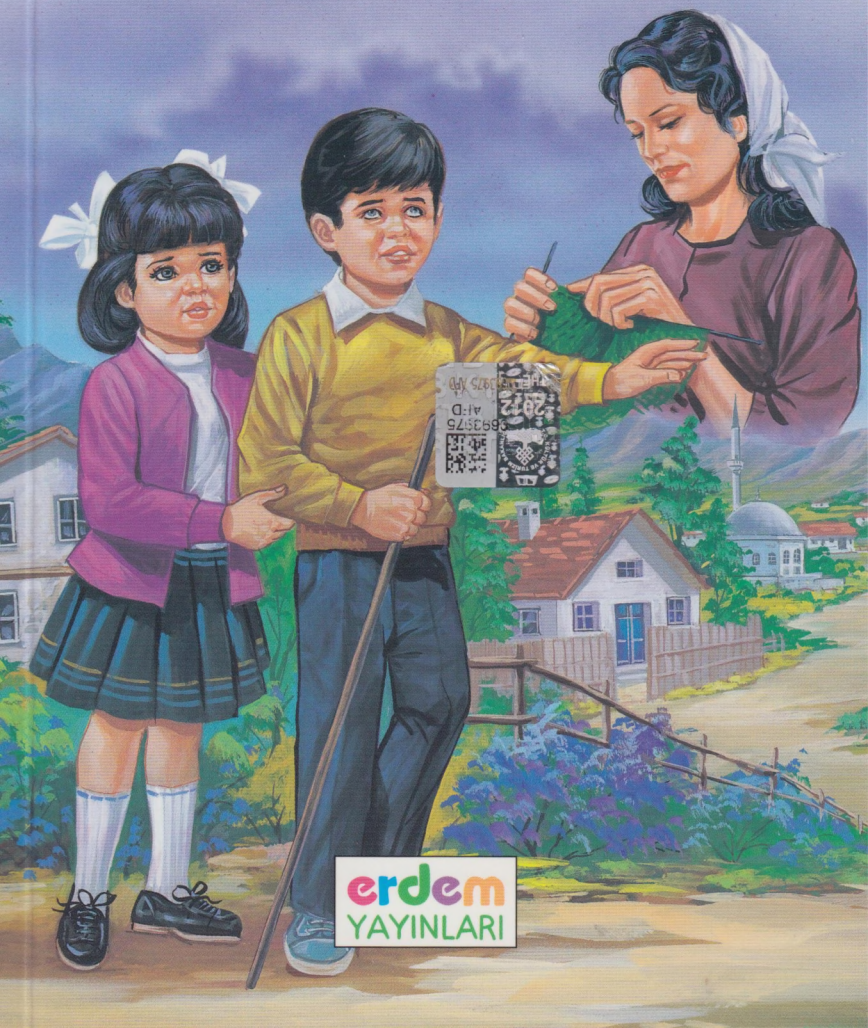
KEMALETTİN TUĞCU

İÇLER ACISI

erdem
YAYINLARI

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

İÇLER ACISI

erdem
YAYINLARI

GEZENTİ ZEYNEP

Ovalık köyü yüz yirmi evlik, küçük bir çarşısı, okulu, az da olsa iki katlı ahşap evleri bulunan bir köydür. Yakınımızdaki kasabadan sıcak aylarda bizim köyümüze gelen çok olur. Yeşillikli, suyu bol, ahalisi yumuşak başlı olduğu için köyü çok beğenirler. Ağaç altlarında, bağlarda, çamlıklarda sefalı günler geçirirler.

Babam işçi adammış. Ben annemin karnındayken güneş çarpmasından ölmüş. Ne tarlamız ne bağımız var, bir tek inekle kalmışız. Ben yetim olarak dünyaya gelmişim. Bakacak kimse olmadığı için annem Naciye Hanım bir eline beni alır, bir eline de süt güğümünü, süt isteyenleri dolaşır, satamadığını da yoğurt yaparmış.

Düşmez kalkmaz bir Allah. Sıkıntılı büyüyordum ama annem beni köyün okuluna verdi. Ben orada barındığım kadar annem de ineği gezdirir, otlatır, bazen komşulara yardım eder, ufak tefek para kazanırdı.

Evimizin solunda bahçesi bizimkine bitişik bakkal Hüseyin Efendi'nin kiremit örtülü iki katlı evi vardı. Hüseyin amcaya bakkal derlerdi ama bir ayağı İstanbul'daydı. Köyde kaldığı sürece yağ toplar, bir kısmını tuzlayıp tenekelere basar, alıp götürürdü. Köydeki evde bir delikanlı durur, satış yapardı. Hüseyin Efendi her gidişinde anneme seslenirdi.

– Naciye Hanım bir istediğin var mı? Ben İstanbul'a gidiyorum.

Annem hiçbir zaman bir şey ısmarlamazdı.

Ama Hüseyin Efendi'nin karısı Zeynep Hanım onun arkasından,

– Hain adam, derdi. Bir gün de bunca yıllık karısına sormaz.

Aslında Hüseyin Efendi kadar eli açık, evine iyi bakan adam az bulunurdu. Zeynep Hanım'ın boy-

nunda altın zincirler sıralanır, kollarında bilezikler bulunurdu. Parmaklarında da elmas taşlı yüzükler. Kasabadaki dişçiye de altın dişler yaptırmıştı.

Ama ne yaparsa yapsın ona Gezenti[1] Zeynep derlerdi. Evinden bir çıkar, ancak gün battığı zaman dönerdi.

Ben ilkokula yazıldığım sırada Gezenti Zeynep'in oğlu Yaşar, ilkokulu bitirmişti. On bir yaşındaydı, akıllı, babası gibi iyi yürekliydi. Ben okula girdiğim sene muhtar evlere haber yollamıştı. Çiçek aşısı olmayan çocuklar okula gelerek aşılanmışlardı.

Hüseyin amca evde değildi. Zeynep Hanım da komşu komşu geziyordu. Gittiği yerlerde onu uyarmışlardı.

– Zeynep Hanım, çiçek hastalığı salgınmış, okuldan çıkanları da aşılıyorlar. Koca koca kızlar gidiyor aşıya. Yaşar'ı yollasana.

Zeynep Hanım:

– O doğduğu zaman aşılandı, demişti. Okulda da boyuna aşı yaptılar. Gayri ona gerekmez.

– Aşılananlar da yeniden oluyor, Zeynep Hanım.

Fakat kadın aldırmamıştı. Kim kalkacak da on bir yaşındaki oğlunu alıp okula aşıya götürecek. Komşu evlerinde yumuşak sedirlere yayılmak varken.

O kendisinden çok altınlarını gezmeye götürüyordu. Üstelik kendisini çok bilir zanneder, kimsenin

[1] gezenti: Vaktini gezmekle geçiren, çok gezen.

söylediğine kulak asmaz, bu yüzden de Hüseyin Efendi ile sık sık kavga ederdi.

Adamcağızın her dönüşünde,

– Gene mi eli boş geldin, derdi.

Hüseyin Efendi:

– Yoldan geldim, derdi. İlk işin elime bakmak oluyor. Kalk da bir kahve pişir. Bir hatır sor. Bunca yıldır seni doyuramadım.

Kadın hiç çekinmeden,

– Ne yaptın, derdi. İnsan bunca yoldan gelir bir bilezik olsun getirmez mi?

– Sen divane misin, derdi Hüseyin Efendi. Kolların doldu, bacaklarına mı takacaksın?

Gezenti Zeynep:

– Hep o bilezikler, hep o bilezikler. İnsan arada bir değiştirir.

Hüseyin Efendi karısıyla hiç konuşmak istemezdi çünkü onun altından başka bildiği bir şey yoktu. İnsanı deli ederdi bu kadın.

Yaşar'dan önce üç çocuk dünyaya getirmişti Zeynep Hanım. Bu çocuklar yaşlarına varmadan ölüp gitmişlerdi. Onun için bu dördüncüsü dünyaya gelince onun adını Yaşar koymuşlardı.

Ne yazık ki Hüseyin Efendi İstanbul'dan dönünce oğlunu yatakta buldu. Yaşar'ın her yanını çıban sarmıştı, ateşler içinde yatıyordu.

Hüseyin Efendi hastaneye koştu, araba tutup hekimi getirdi. Hekim bakar bakmaz,

– Çiçek, dedi. Köye aşı memurları geldi, aşılatmadınız mı?

– Yaşına varmadan çiçek aşısı yaptırmıştık, dedi Zeynep Hanım. Okula yazıldığı sırada da aşı yaptılar.

– Hanım, dedi hekim. Karaçiçek bu, bunun için köye memur gönderdiler. Ne diye aşı yaptırmadınız?

Söylemek, azarlamak neye yarar. Oğlan inleyip duruyor. Çaresiz, yapılabilecek ne varsa hepsi yapıldı. Hüseyin Efendi işi gücü bıraktı, köydeki bakkal dükkânına bile uğramadı. Oğlunun başında haftalarca bekledi. Bazen karısını azarladı ama bunlar para etmedi.

Yaşar ölmedi çekti, yandı, kavruldu ama sonunda dayandı, ayağa kalktı. Kalktı ama neye yarar. İki gözü birden kapanmıştı.

Oğlunun hastalığı sırasında hiçbir komşu tarafından kabul edilmeyen Zeynep Hanım gene komşu komşu gezmeye başladı. Söylenenlere,

– Kaderin karşısında durulmuyor ki, diyordu. Olacağı varmış.

– Zeynep Hanım, diyorlardı. Bak başka kimse bu hastalığa yakalanmadı. Aşı bütün çocukları korudu. Filiz gibi oğluna yazık ettin.

Kadın laf altında kalmıyordu.

– Ben varsam, babası da var! Varıp oğluna sahip olsaydı. Bütün gün yolda, evde oturduğu mu var, hain adam.

Yaşar artık kör olmuştu. Kalan ömrünü karanlık-

lar içinde geçirecekti. Artık renkleri, ışıkları, aydınlığı, yıldızları göremeyecekti.

Oğlunu çok seven, ona özenen Hüseyin Efendi kahır içindeydi. Yaşar sağlığına kavuşunca onu eşeğine bindirdi. Eşeğin yularından tuttu, kasabaya kadar gitti. Bir iki doktor vardı, hepsi de Yaşar'ı muayene ettiler ve olumsuz cevap verdiler başlarını iki tarafa salladılar.

Çaresi yok, demek istiyorlardı. Hüseyin Efendi buna kanmadı. Çocuğu aldı, kasabaya gitti, oradaki büyük hastaneye götürdü.

Yaşar'ın iki gözü de görmez olmuştu. Çaresi yoktu. İstanbul'a götürüp orada göstermekten yarar umuyordu. Fakat bütün görenler:

– Çare yok, diyorlardı. Boşuna masraf etme.

Oğlan ağlıyordu. Göremiyordu ama kapanmış yaraya benzeyen gözlerinden pıtır pıtır yaşlar akıyordu.

– Baba göremiyorum, baba karanlıktan korkuyorum.

Hüseyin Efendi dişlerini sıkarak,

– Kadın, diyordu. Baltayı aldım mı seni yonga yonga doğrarım.

Kaç defa bu Gezenti Zeynep bize kaçtı. Adam oğlu kadar ıstırap çekiyordu, sonunda o da hastalandı. Kasabadaki hekimler:

– Birkaç ay başka bir yere git, dediler.

Hüseyin Efendi katil olmamak için evinden çıktı, İstanbul'a gitti. Gezenti Zeynep:

– Hain adam, diyordu. Beni bu kör oğlanla bıraktı gitti.

Bir başına bırakıp gitti de kendisi oğluna bakamıyor muydu! Kör oğlanı yatağa yeniden yatırdı. Orada ona bir şeyler yediriyor ve yine çıkıp gidiyor. Yaşar eski, işe yaramaz eşya, bir kanepe gibi bir kenara bırakılmıştı. Ağlıyordu. Bu defa kadın:

– Her bir şey Allah'tandır, diyordu. Ağlayıp sızlayıp benim de içimi karartma. Bu yaşıma kadar ne güldüm ki.

Ama boynunda sıra sıra beşibirlikler sallanıyor, bileklerinde bilezikler şakırdayıp duruyordu. Bu kadında hiç insan sevgisi yoktu. Gittiği yerlerde yalandan gözlerini ovuşturuyor, ağlamış gibi yapıyordu.

– Köpekler ana olmasın, diyordu. Çektiğimi ben bilirim.

Renk renk elbiselerin birini çıkartır, birini giyerdi. Zoraki başını örterdi.

Komşular onu uzaktan görünce,

– Gezenti Zeynep bugün mavilerini giymiş, derlerdi.

Köydeki mağazaya uğrar, onda olmayan bir şeyler ısmarlardı.

– Açık yeşil entarilik getir, derdi.

Bütün renklerden elbiseleri dolabına sıralamak isterdi. Ayağı topuksuz ayakkabı görmemişti. Hep ince topuklu ayakkabılar giyer, bunların topukları kırılınca bir kenara atar, bir yenisini alırdı.

Kaç renk eşarp varsa hepsinden alıyordu. İnce çizgili, allı, güllü, yapraklı eşarplar kullanırdı. Komşular onun neler giydiklerini bir eğlence gibi seyrederlerdi. Etli canlı, kilosu fazla bir kadındı. Bir işçi kızı olmasına rağmen kendisini çok soylu bir adamın kızıymış gibi gösterirdi.

Köyde kimse ona yüz vermiyordu, böyle şeylere önem veren yoktu. Herkes kendi evi, kendi ailesiyle meşguldü. Oralı olup da büyük şehirlerde yaşayanlar geldikleri zaman onu gülünç buluyorlardı.

Hüseyin Efendi arada bir uğruyor, Yaşar'ı seviyor, okşuyor, onu teselli etmeye çalışıyordu. O ağladıkça kendisi de ağlıyordu.

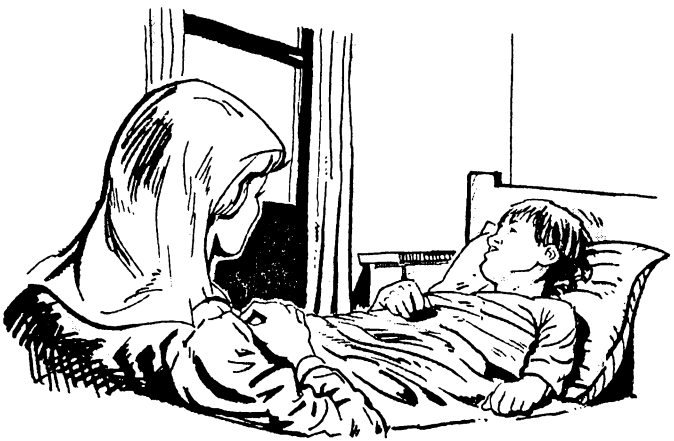
Yoldan gelir, karısını evde bulamazdı. Oğlunu kaldırır, elinden tutarak gezdirir, onu bir yere çarptırmamak için çok dikkat ederdi.

Bu kadını ıslah etmeye imkân yoktu. Hüseyin Efendi bazen bize de uğrar,

– Bu zavallı oğluna göz kulak oluverin, derdi. Günden güne eriyor. Körlüğe bir türlü alışamadı.

Körlük alışılacak bir şey miydi? Renkleri, ışıkları, yeşillikleri, çiçekleri bırakıp karanlıklara gömülmek kolay mıydı?

İKİ YIL SONRA

Ben ikinci sınıfa gidiyordum. Bir öğle üzeri okuldan döndüğüm zaman evimizde annemi ağlarken gördüm. Bana nedenini anlattı.

– Hiç sorma Yıldız. İçim parçalandı. İneğin yanındaydım. Yandaki evden bağırtılar işittim. Kulak verdim. Hüseyin Efendi gelmiş, dedi.

Sesinin yettiği kadar bağırıyor. Kadın da karşılık veriyor.

– Nedir bu oğlanın hâli, ölsün diye mi bıraktın?

– Böyle yaşayacağına ölsün.

– Zeynep bu senin oğlun değil mi?

– Böyle oğlanı ben ne yapayım. Ne bana yarar ne kendisine. Kör oğlandan hayır mı gelecek!

– Sen ana değilsin, kuyu anası bile olamazsın.

İşte böyle bağırıp duruyorlardı. Derken başka gürültüler oldu. Zeynep kaçtı evden. Bana el vurdun, senden davacıyım, diye bağırarak çıktı kapıdan.

Ben ne oldu diye gittim eve. Baktım ki Hüseyin Efendi oğlunun başında ağlar. Oğul da ne oğul. Sapsarı saçları kız saçı gibi omuzlarına kadar inmiş. Yüzü sapsarı, avurtları çökmüş, her tarafı bir deri bir kemik. İnsan bakmaya korkar.

Hüseyin Efendi:

– Naciye Hanım, dedi. Şu oğlanın hâline bak. Açlıktan bakımsızlıktan ölüyor. Kirden yanına varılmıyor. Sende süt var mı?

Ben döndüm eve, süt kaynatıyordum, yoğurt yapacaktım. Bir kâseye koydum. Bolca da şeker attım. Götürdüm Hüseyin Efendi'ye. Kaşıkla oğlanın ağzına dökmeye başladı. Oğlan hep ağzını açıyor, daha istiyor, daha istiyordu. Adam hem ağlıyor hem de kaşıkla süt içiriyordu oğluna.

Ben etrafa baktım, oda buz gibi, oğlan bir kirli sedirde yatıyor. Üstünde bir şey yok. Kirli bir örtü sermiş Zeynep üstüne. Soğuktan sağlam adam barınamaz orada. Yerde bir kâse içinde bulgur lapası. Her yer kir, süprüntü saçılmış, oğlan yer durur.

– Baba, beni bırakma, baba beni dövüyor, iğneler batırıyor.

İşte bu anda gelenler oldu. Baktım muhtarla Zeynep ve Zeynep'in dayısı geliyor. Dayı, Hüseyin Efendi'ye çatıyor. Adam:

– Dayak kalktı gayri. Buraya bırakıp gittin. Ne vursun benim kardeşime?

Hüseyin Efendi:

– Hele sokul da bak, dedi. Senin kardeşin oğlunu nasıl öldürür.

Bunu demesiyle oğlanın üstündeki örtüyü çekti. Dayı ne görsün. Sedirde bir deri bir kemik birisi yatıyor. Saçları inmiş omuzlarına. Değnek gibi kolların ucunda ellerin kemikleri sayılıyor. Bir tırnakları var uzamış da avuçlarının içine dönmüş. Muhtar:

– Zeynep Hanım, dedi. Senin Allah'tan korkun yok mu? Bu senin oğlun değil mi?

Kadın altta kalır mı?

– Böyle oğul olmaz olsun. Ne bana yarar ne de başkasına.

Muhtar şaşırdı.

– Hanım sen aşılatsaydın Yaşar böyle olmazdı. Hastalığı sen çağırdın oğluna. Sonra da bırakıp bırakıp komşuya gidiyorsun.

Erkek kardeşi onun üzerine Zeynep'e,

– Oğluna ne yaptığını göstermek için mi getirdin bizi buraya, dedi. Sende Allah korkusu yoksa biz de var. Yıkıl buradan.

Ağabeyi Zeynep'i ayağının altına alacaktı. Kadın çıktı gitti. Hüseyin Efendi oğlanın üstünü örttü, ağ-

layıp duruyordu. Oğlanın ellerine bir daha baktık.

Böyle uzun tırnaklarla insan bir şey tutamaz. Yüzünü bile kaşıyamaz. İnsan bakmaya korkuyor.

Hüseyin Efendi nasıl ağlamasın. Oğlanın kaburga kemikleri kararmış derisini delip çıkacakmış gibi. Ve neredeyse Yaşar'ın yüreği derisinden fırlayacak.

Adam onu örtüye sardı, yandaki odaya götürdü. Soba da orayı ısıtmış. Oğlan besbelli aç. Bir deri bir kemik kalmış.

Hüseyin Efendi oğlunun el ve ayak tırnaklarını kesti.

Annem ortaokulu okumuş bir kadındı. Onun kadar okumuş olan köyde erkekler içinde bile azdı. Başka memleketlere mektup yazanlar zarflarının üstünü anneme yazdırırlardı. Arada bir okula gider, okunmuş, günü geçmiş gazeteleri alır gelir, boş vakitlerinde okurdu.

– Ne oldu şimdi anne, dedim.

Annem gözlerini silerek,

– Ne olacak, dedi. Böyle can üstünde çocuk bırakılır mı? Daha on üç yaşında olmalı ama sekiz yaşında bir oğlan gibi. Adam onu bırakıp gidemez. Bana sordu. "Ağabey." dedim. "Birkaç gün kal da oğlan belki canlanır, sonra bir çaresine bakarsın."

Öyle yapacak Hüseyin Efendi. Eli ayağı şaşırmış, mutfağına baktım buzdolabında bir kuş sütü eksik. Zeynep Hanım doldurmuş da doldurmuş. Etler, börekler. Biraz un buldum, bir çorba yaptım, yumurta

sarısı ile terbiye yaptım, tadı tuzu yerinde. Sıcak sıcak götürdüm. Adam yine oğluna kaşıkla içirmeye başladı. Oğlanın elleri görmediği hâlde kaşığa doğru gidiyordu. Onları bıraktım, Allah yardımcınız olsun komşu, dedim.

Annem gördüklerinden fena olmuştu, durmadan ağlamıştı. O gece evde ışık yanıyordu. Belliydi ki adam uyumuyor, oğluna bakıyordu. Sabahleyin bizden süt istedi. Annem bir çanak da yoğurt verdi.

O akşam okuldan dönüşte annem bana anlattı.

Ağabeyi kendi evinde Zeynep'i dövmüş, Zeynep oradan kaçmış, bir komşuya sığınmış.

Hüseyin Efendi evin alt katında değişiklikler yaptırıyormuş. Ayakyolu için bir klozet, bir banyo, bir de el yıkama yeri olan lavabo dedikleri şey gelmiş. Bunlar yerlerine takılıyormuş.

Geç vakitlere kadar usta çalıştı. Annem yeniden tavuk suyuna çorba yaptı. Bir çanağa sütten çektiği tereyağından koydu. Götürdü ve eve dönüşte,

– Yıldız, dedi. Babası berberi getirmiş, oğlanın saçlarını kestirmiş, bir de arkasına çamaşır giydirmiş. Üstüne yorgan örtmüş.

Adam varlıklıydı. Tereyağı toplar, ürün toplar, kamyonla İstanbul'a götürürdü.

Para vardı ama rahat yoktu. Kadına bıraktığı paralar hep altına giderdi. Köyde bakkal dükkânından dışarıdan yer, köyün aşçısından yemek getirtir, kendisi komşu komşu gezerdi.

Eh Yaşar'ın çekeceği varmış ki bir iki gün içinde toparlanmış, babasıyla konuşmaya başlamış. Hep anasından yakınırmış. Beni bırakma baba, dermiş. Beni dövüyor, kafama vuruyor.

Hüseyin Efendi ona yavaş yavaş yemek yedirmeye başlamış. Havalar biraz serin olduğu için sobayı yakıyormuş.

Adamın İstanbul'da bir dükkânı varmış. Onu kapatmış da gelmiş. Burada kalamaz, bu hâldeki oğlunu da İstanbul'a götüremez.

Köyde oğlana bakacak bir kadın ararlarmış. Kime sordularsa bakamayacağını söylemiş.

Pazar günü annemle beraber ben de Hüseyin Efendi'ye gittim. Alt katta oturuyordu. Yaşar bir deri bir kemik kalmıştı. Annem onun biraz toplanmış olduğunu söyledi bana.

Topluluğu böyle ise zayıflığı nasıldı kim bilir? Ama karnı doyunca uyuyormuş. Hüseyin Efendi:

– Naciye Hanım, dedi. Bu zavallıya sevabına sen bakıver.

Annem:

– Nasıl bakayım Hüseyin Efendi, dedi. Sonra anası insana rahat mı verir.

Hüseyin Efendi:

– Ben o vicdansızı İstanbul'a götürürüm, dedi. Burada kimse sizi rahatsız etmez.

Annem:

– Şimdi yaz başı, dedi. İşler açılıyor. Ben dul

kadınım. Yalnız bir inekle ev dönmüyor. Bir de kızım var.

Hüseyin Efendi:

– Naciye Hanım, dedi. Her ay sana yüz bin lira veririm. Ne gerekirse köydeki dükkândan alırsın.

Annem:

– İyi dersiniz ama, dedi. Erkek çocuğa bakmak kolay mı?

– Size çok yükü olmaz, dedi. Ben daha üç gün buradayım. Ayakyoluna ne gerekirse yaptırdık. Koluna giriyorum. Yaşar ayakyoluna kadar gidiyor. Orada işini görüyor, yıkanmasını da beceriyor. Ellerini de yıkıyor. Bir boğazına bakacaksınız. Bir de böyle götürüp getireceksiniz. Havalar da ısındı daha da ısınacak.

Annem:

– Hele birkaç gün daha geçsin, dedi.

Bizim evimiz kerpiçtendi. Ocağımızı yakar, karşısında ısınırdık. Hüseyin Efendi'nin iki odasında da soba vardı. Hayvanları filan olmadığı için ahıra odun yığmıştı.

İstanbul'daki zengin evlerdeki gibi ortaya rahatlık için ne çıkmışsa hepsini toplamıştı. Buzdolabı, çamaşır makinesi, tüp gazla çalışan fırınlı ocak, yerleri süpürmek için elektrikli süpürge. Mutfaktaki dolaplarında tabak çanak gibi çok şeyler vardı.

Ama kadın iki kap yemek bile pişirmez, köydeki aşçıdan yer ve kapları bile yıkamadan kirli kirli gön-

derirdi. Sonra da komşu komşu gezer ve yatalak oğlundan şikâyet ederdi. Kocası için,

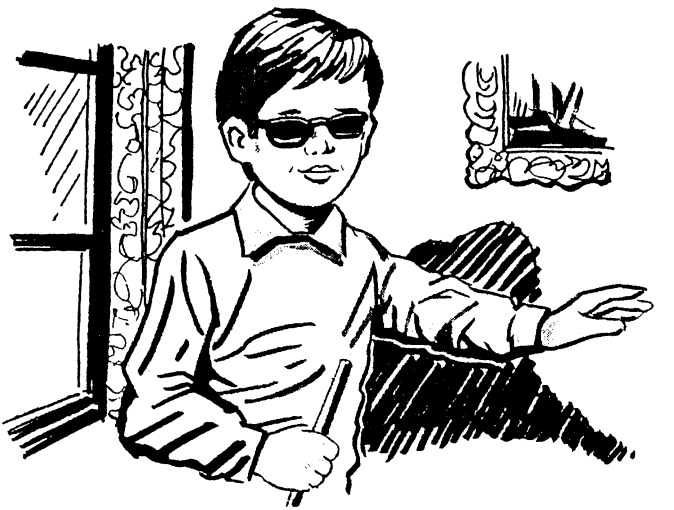
– Hain adam, derdi. Beni burada hastanın başına koydu ve gitti.

Yaşar'ın artık sesi çıkmıyordu. Bağırdığı için anası onu dövmüştü. Ayrıca bağıracak gücü de kalmamıştı. İnsan bu canı üstündeki oğlana bakmaya cesaret edemezdi. Ama böylece bırakmaya da gönlü razı olmazdı.

Zeynep Hanım eve gelmiyordu artık. Hüseyin Efendi, alt kattaki bazı eşyayı ikinci kata çıkarmış, oradaki bir odaya yığarak anahtarla kapıyı kilitlemişti.

Kendisi okulunu bitirip de yeni yeni arkadaşlar bulan Yaşar'ın bu durumuna ben de çok üzülüyordum. Gezip dolaşan, arkadaşlarıyla şakalaşan oğlancık şimdi yatağa düşmüştü. Artık onun için renkler, ışıklar yoktu. Artık o yalnız kulaklarıyla çevresini dinleyerek yaşayacak ve elleriyle bir yere çarpmadan arayarak yürümeye çalışacaktı.

İÇLER ACISI

Hüseyin Efendi, Zeynep Hanım'ı aldı, gitti. Biz de Yaşar'a bakmak için onların evine taşındık.

Yaşar'ın gözleri yeni kapanmış bir yara gibiydi. İnsan bakamıyordu gözlerine. Bu kapalı ve et kesilmiş gözlerinin yaşları sık sık akıyordu, insan bir şey yapamadığı için çaresizlikten kahroluyordu.

Hüseyin Efendi hekime danışmış ve ondan öğütler almıştı. Yaşar'ı yatalak bir hasta gibi bakıma almamak gerekiyordu. Onun kendi işini kendisinin görmesine çalışılacaktı. Yaşar eskiden beri bize

alışıktı. Ayrıca biz Zeynep Hanım gibi hain değildik. Ona isteyerek bakıyorduk. Babası gelirken ona ayakkabı, pantolon ve gömlek getirmişti.

Onu geniş olan mutfağa götürüyorduk. Bir sandalyeye oturtuyor, önüne bir önlük bağlıyorduk. Eline kaşığını vererek çorbasını kendisinin içmesini sağlıyorduk.

Annem çok yumuşak davranıyor ve,

– Oğlum, diyordu. Acele etme, yavaş hareket et. Bak sağ eline yakın yerde su bardağın var, ekmeğin sol eline yakın. Bir yere çarparsan hiç ziyanı yok. Alışacaksın yavrum, sen akıllı bir çocuksun hiç sıkılma.

Tabağına koyulan yemekleri de çatalı ile arayıp buluyor, suyunu kendisi içiyor, ekmeğini kopartıyordu. Annem hemen her yemekte ona pirzola pişiriyor, dinlenmiş olan pirzolanın etlerini Yaşar severek yiyordu. Zavallı, iki buçuk yıl yemeye hasretmiş. Şimdi istediği kadar yiyor, istediği zaman tuvalete gidiyor, her işini kendisi görüyordu.

Yemekten sonra ben de onun yanına gidiyor, biraz konuşuyordum. Aramızda dört yaş fark vardı. Birbirimize bitişik olan bahçelerde oynar, yemiş toplar, kuyudan çıkrıkla su çekerdik.

Yaşar büyük bir bunalım atlatmıştı. Şimdi mutluluğu içine sindirmeye çalışıyordu.

Pencerenin eşiğine elini uzatıyor ve,

– Güneş var değil mi, diyordu. Elim ısınıyor.

– Evet, güneş var, artık yaza giriyoruz.

– Yaz da bir, kış da bir benim için.

– Öyle deme Yaşar ağabey. Yazın bahçeye de çıkarız, açık havada oturmak daha zevkli olur.

– Ben insanların yanına çıkmak istemiyorum. Oturmaya gelirler, benim gözlerime bakar, alay ederler.

– Seninle kimse alay etmez, zaten bize kimse gelmiyor.

Ona bir gözlük alıp getirmiştim. Onu gözlerine taktığı zaman yara hâli görünmüyordu.

Bir hafta sonra babası onu yoklamaya gelmişti. Yaşar onu gözlükle ve ayakta karşıladı.

Hüseyin Efendi oğlunu ayakta ve sağlıklı görünce sevinmişti. Ama yine de ağlamıştı.

– Aslan oğlum benim, demişti. İnşallah biraz daha geçsin seni İstanbul'a götüreceğim. Orada daha bilgili hekimler var.

Yaşar:

– Bana boşuna ümit verme baba. Ben senin hatırın için böyle yaşayacağım.

Bir baba için bu sözleri dinlemek çok üzücüydü. Adamcağız sık sık ağlıyordu.

Zeynep Hanım'ı sorduğumuz zaman,

– Allah bildiği gibi yapsın, diyordu. Orada birkaç komşu buldu, evde durduğu yok. Bir kere bile oğlunu aramaz. Bana hep canla başla baktığını söylerdi. Oğlanın o iskelet hâline gelişini unutamıyorum.

Zeynep Hanım yine altınları takınıyor ve kendi kafasındaki komşuları ile görüşüyormuş. Orada da iş görmüyormuş. Hüseyin Efendi:

– Benim derdim bir değil. Bu kadın beni yiyip bitirdi, savrukluğun bu kadarı da çekilmez.

Onu yalnız bırakmamak, onunla konuşmak, ona meşguliyetler bulmak gerekiyordu. Kapkara bir yaşantı içinde, yapayalnız kalmak onu öldürebilirdi. Ona yaşam sevgisi vermek gerekliydi.

Okul tatil olduğu için ben, onu yalnız bırakmıyordum. Artık pantolonunu, ayakkabılarını giyebiliyordu. Babasının aldığı bir bastonu vardı. Gerektiği zaman bastonla yolunu arayarak yavaş yavaş gidiyordu. Bir yere çarpmaması için geçeceği yerleri boş bırakıyorduk.

Babasının gidişinden on gün kadar sonra annem ona banyoyu hazırlamıştı. Banyoda şofbenin musluğunu açtığı zaman sıcak su bulabiliyordu ve yanındaki musluktan da suyun sıcaklığını ayarlayabiliyordu. Banyosunu tamamlayınca belli yerlere tutunarak orada bırakılan bir sandalyeye oturup kurulanıyor sonra da giyiniyordu.

Onun için kendi kendisine yıkanmak bir başarı idi. Bastonunu bıraktığı yeri unutmuyordu. Kapıyı açıyor ve her zaman oturduğu divana kadar gidiyordu. Bazen boş bulunur ve ona,

– Yaşar ağabey, derdim. Elektriği yakar mısın?

İçini çeker ve,

– Bana ışığın gereği yok, derdi. Gece olmuş, gündüz olmuş bana ne. Ben hep karanlıktayım.

Okuldan aldığım dergilerden ona bir şeyler bulup okuyordum. O daha çok konuşmayı seviyordu. Bana,

– Yıldız, diyordu. Ağaçlar çiçek açtı mı?

– Açtı Yaşar ağabey, diyordum.

– Erik çiçekleri rüzgârla uçuyor mu?

– Uçuyor.

Hüseyin Efendi, oğlunu hayli farklı buldu. Yüzünün rengi gelmiş, yanakları dolmuş, kilosu hayli artmıştı.

– Allah sizden razı olsun Naciye Hanım, diyordu. Zeynep'e kalsa Yaşar'ı çoktan öldürürdü.

Yaşar üzüntü ile soruyordu:

– Baba, annem gelmedi mi?

– Gelmesini mi istiyorsun oğlum?

– Hayır, öyle sordum.

– Anan gezentiliği İstanbul'da da sürdürüyor oğlum. Sen burada Naciye Teyzenlerle rahat değil misin?

– Çok rahatım baba, bana iyi bakıyorlar. Bir gün bile azarlamadılar. Ama ne de olsa karanlıktayım işte.

– Ne yapalım oğlum, bu da Allah'tan!

– Allah'tan değil baba, anamın yüzünden. Benden başka kimsede çiçek hastalığı görülmedi. Bir beni yakaladı. Ama anam beni okula götürüp aşılatsaydı ben böyle olmazdım.

– Keşke sen kendin gitseydin oğlum.

– Gidecektim baba ama anam beni yollamadı. Sen doğduktan sonra aşılandın, dedi. Şimdi yine ateşlenir de başıma iş açarsın, dedi.

– Allah onun gözlerini kör etsin!

Hüseyin Efendi kaldığı sürece üst katta yattı. Sabahleyin erkenden kalkan annem kahvaltıyı hazırlıyor, ona da sesleniyordu. Yumurtalı, sütlü, tereyağlı bir kahvaltı eden adamcağız köyü dolaşıyor ve topladığı tereyağları tenekelerde biriktiriyordu.

Köydeki bakkal dükkânını bir başkası almıştı. Hüseyin Efendi İstanbul'da epeyce müşteri tuttuğunu, en çok tereyağından kazandığını söylüyordu. Dükkânın üstünde iki oda, bir salon daire varmış. Orada oturuyorlarmış ama çoğu zamanını dükkânda geçiriyormuş. Hüseyin Efendi verdiği parayı bir kat daha arttırdı. Oğlunu öptü, okşadı, çağırdığı kamyonla çekti, gitti. Yaşar'a iyi bakıyorduk ama bizim de durumumuz düzelmişti. Hüseyin Efendi bize İstanbul'dan terlik, elbiselik kumaş, bana bir iki roman filan getirmişti.

Annem komşulardan çekiniyordu. Çünkü ne de olsa annem dul bir kadındı. Sonra yaşı da fazla ilerlememişti. Köydeki kadınlardan daha bilgili ve tahsilli olduğu için onun her davranışını izlerlerdi.

Bu dedikodu yüzünden kendi evimizi açar, gelen misafir olursa orada ağırlardık.

Yaşar komşulara çıkmak istemediği için kendi

evlerinde kalıyordu. Annem bahçede otururken,

– Yıldız git, Yaşar ağabeyine bir bak, diyordu.

Birkaç komşu, özellikle muhtar, Yaşar'ın en kötü hâlini görmüştü. Şimdi onu temiz görüyor, kendi kendisine dolaşmasına şaşıyor ve,

– Aşkolsun Naciye Hanım, diyordu.

Sonra da kendisini sormaktan alamıyordu.

– Hüseyin Efendi bari emeklerinizi karşılıyor mu?

– Bize de biraz yararı oluyor, diyordu annem. Ama bu hâle kadar gelmiş olan bir çocuğa bakmak kolay değil. Hamdolsun şimdilik tehlikeleri atlattı. Bahçeye bile çıkıyor.

– Anası sizin kadar bakmazdı oğluna Naciye Hanım.

– İnsanlık ölmedi. Biz nasıl olsa geçiniyorduk. Bizim fazla bir hayatımız yok. Ama her şey insanlar içindir.

– Dayının geldiği var mı?

– Yok, bir kere bile uğramadı. Ama kim bilir onlar bizim için neler söylerler.

– Kim ne derse desin Naciye Hanım, biz seni biliriz, kızını da.

Köyde iki yüz bin lira az para değildi. Bizim istediğimiz yok, Hüseyin Efendi arttırdı. Zaten iki yüz bin lira onun için önemli bir para değildi. Çok para kazandığını kendisi söylerdi. Bu da zaten karısının altınlarından belli idi.

HÜSEYİN EFENDİ'NİN MEKTUBU

Hüseyin Efendi köyden ayrıldıktan bir hafta sonra bize bir mektup yazmıştı. Oğlunun ne dereceye kadar bilgili olduğunu bildiği için mektubuna bir işaret koyarak ayrıca yazdığı mektubu Yaşar'a okumamızı istiyordu.

Bu bölümde de İstanbul'a geldiğini, Zeynep Hanım'ın selamlarını bildiriyor, bir şey isteyip istemediğimizi soruyordu.

Mektubun asıl büyük bir kısmı başka bir kâğıda yazılmıştı. Burada adamcağız şöyle yazıyordu:

Naciye Hanım, İstanbul'a öğleye yakın geldim. Kamyonla bakkal dükkânının önünde durduk, dükkân kapalıydı.

Yandaki berber dükkânından birisi çıkarak bana dükkânın anahtarını verdi. Dükkânı açtım, getirdiklerimi içeriye taşıdım. Dükkâna bıraktığım çırak yok. Buzdolabının da fişi çekilmiş.

Yağları dolaba koyacağım sırada buzdolabının içinde ne varsa kokmuş ve ekşimiş olduğunu gördüm.

Yorgun argın bozuk malları çıkartıp attım. İçerisini temizleyip yağları koydum. Yol yorgunu olduğum için dükkânı kapatıp üstteki daireye çıktım. Buranın bende ayrı bir anahtarı vardı. İçeriye girdim, her taraf dağınık, mutfakta yiyecek kapları yığılı, lokantadan alınmış yiyecekler masanın üzerine yığılmış.

Ben şaşkınlık içinde dolaşırken Zeynep takmış takıştırmış, arkasında yeni bir elbise ile başı da açık çıktı geldi.

– A, dedi. Ne zaman geldin? Ben seni beklemiyordum. Bilseydim hazırlık yapardım.

Ben cevap vermedim, yüzüme dikkatle bakıp,

– Ne var, dedi. Yoksa üzüldün mü? Oğlana bir şey mi oldu? Bak Hüseyin sıkma canını. Kör kör yaşayacağına ölsün daha iyi.

Yine sesimi çıkartmadım. Toz toprak içinde kalmıştım. Yıkanacak, çamaşır değiştirecektim. Çamaşır aradım, ortada bir şey yok.

– A, dedi. Erken döneceğini bilmediğim için çamaşır yıkamadım.

Ben toparlanmaya çalışırken o aynanın karşısına geçmiş, sarıya boyamış olduğu saçlarına bakıyordu.

Elbisemi değiştirdim. Zeynep aynanın içinden bana bakarak,

– Nasıl oldu, dedi. Bu saç rengini beğendin mi? Ben senin hoşuna gider diye sarıya boyattım.

Sonra aramızda bir tartışma geçti. Şöyle dedim:

– Sen başı açık mı geziyorsun sokakta?

– Ne varmış, kimse başını örtmüyor ki! Bu rengi yakıştıramadınsa beyaza boyatırım.

– Sen bana anlat bakayım, dükkân neden kapalı?

– Neden kapalı olacak? Çırak hastalanmış. Neye bana öyle fena fena bakıyorsun. Ben bakkallık yapamam. Gazeteler için anahtarı yan dükkâna bıraktım. Sen Yaşar'ın ölümüne üzüldün. Aldırma canım. Sen de canına bak.

– Sana kim söyledi Yaşar öldü diye?

– Senin hâlinden anladım.

– Bu evin hâli ne böyle? Tek başına mutfağı

olsun toplayamaz mıydın? Her taraf yağ içinde kalmış. Yatağın bile darmadağınık. Yerde pijamalar, çoraplar.

– Havalansın diye toplamadım yatağı. Hem bana ne çatıyorsun sen. Ben senin karın mıyım, hizmetçin miyim?

– Bana bak Zeynep, aklını başına al.

– Ne demek o, burası İstanbul Hüseyin. Burada insan yaşamak için oturuyor.

– Bana Hüseyin deyip durma.

– Neden demeyecekmişim. Görmüyor musun, herkes kocasını adı ile çağırıyor. Sen de azıcık medeniyet öğren.

– Şalvarı ayağından attın da kendini adam mı oldun sanıyorsun! Bana medeniyeti, yaşamayı sen mi öğreteceksin? Aklını başına almazsan seni kardeşinin yanına yollarım. Eline verirler tırpanı ya da orağı medeniyetin ne olduğunu görürsün.

– Canının sıkıntısı ile bana çatma Hüseyin.

– Bana Hüseyin deyip durma dedim sana!

– A, şuna da bak. Burası İstanbul ayol. Burada kadına saygı gösterilir. Sen ne zaman inceleceksin.

İşte bunun üzerine kalktım, suratına bir şamar indirdim. Etinden et kesmişler gibi şirret şirret bağırmaya başladı. Koştu pencereyi açmaya çalıştı. Yangın var diye bağıracaktı. O mısır püskülü saçlarından kavrayarak çektim, yere yıktım.

– Çeneni tut, seni gebertirim, dedim.

Benden korkmuş olacak ki bir köşeye sindi.

– Allah verdi, Allah aldı, dedi.

– Seni evlat katili kadın, dedim. Konuşma artık. Böyle giderse ben seni köye yollamasını bilirim. Hem de ağabeyin olacak o işçinin yanına.

– Benim ağabeyim neden işçi oluyormuş, dedi. Biz soylu kişileriz.

– Soyun kurusun senin, daha konuşacak mısın? Beni katil mi edeceksin?

Baktım ki elimden bir kaza çıkacak, indim dükkâna, müşteri birbirini çiğniyor. Bana hep tereyağı soruyorlar. İstanbul'da halis tereyağı yok. Ne kadar para verseniz de bulamazsınız. Benden on bine aldıkları tereyağının içine başka yağları katıp on beş bine satıyorlar.

Ben de getirdiğim yağları şuna buna satmayı bıraktım. Küçük paketler yaptım, tuzladım, buzdolabına yerleştirdim.

Gene dükkânda başka şey satmaya vakit yok. Bir kişiye bir taneden fazla vermediğim için karısı ayrı geliyor, kızı ayrı, çocuğu ayrı gelip tereyağı istiyor. Kendisi alan komşularını da yolluyor.

Ben böyle uğraşırken Zeynep kalkıp geldi.

– Şuraya lokantaya gidelim, benim karnım acıktı, dedi. Yufkanın içine keçi peyniri koyup adına dürüm diyerek yiyen ve buna bayılan kadın, şimdi lokantadan yemek yemeye kalkıyor.

– Sen istediğin yerde ziftlen, dedim.

İşte İstanbul'a gelir gelmez bu durumla karşılaştım. Zeynep bana küstü, çoğu müşteri olanların yanında kendisine hakaret etmiştim. Benimle konuşmuyor, daireye davet ettiği bir komşuya anlatıyor:

– Hüseyin'in köyde gözleri kör bir oğlu vardı, öldü. Başının sıkıntısından bana çatıyor.

Bir iki gün geçti, dükkâna gelenler bana baş sağlığı dilemeye başladılar.

Artık canıma yetti.

– Benim oğlum filan ölmedi, dedim. Bu, patavatsız şımarık kadının uydurması.

Bir ana oğlunu nasıl öldürür, bunu anlayamıyorum. Ama onun Yaşar'a ettiği eziyetlerden sonra bunu düşünebilirim.

Kapattım eve, aldım anahtarı yanıma. İki gün sokağa bırakmadım. Sıkıntı ile ortalığı temizlemiş, gene de yemek yerine bir şey yok.

Ama kadın evde durucu değil. Bir yumurta pişirmesini bilmez. Belki bilir de benim yanımda yapmaz.

Lokantaya tembih ettim. Bir daha benim evime yemek gelmeyecek. Başka esnafa da söyledim. Kadın berbere de bir yığın borç yaptığı gibi dükkândaki sigaraları da bitirmiş. Ben içmiyorum, onun elleri ağzı zifir kokuyor.

Sigara içmek medeniyet gereği imiş, misafiri gelince sigara ikram etmeli, hatta viski vermeliymiş.

Benimle dargın görünüyordu. Dargın durması

yetmiyormuş gibi kalkıp karakola şikâyet etmiş. Ben kendisini dövüyormuşum.

Komiseri tanıyordum, müşterimdi. Kalktı geldi eve. Bana öğüt vermeye kalktı. Ben de,

– Şu kadının hâline bak, kuyumcu dükkânı gibi dolaşıyor. Üzerinde on iki milyon liralık altın var. Üstelik benden şikâyetçi.

Komiser baktı baktı karısının yanında,

– Sende suç ki onu aldın da buraya getirdin, dedi. Köyüne yolla da aklı başına gelsin.

Zeynep bunu duydu ve dilini tuttu. Ama benimle konuşmuyor.

Ben de aldırmadım. Bir iki gün sonra,

– Kalk bana kahve pişir, dedim.

– Pişirmem, dedi. Ben sana küstüm.

Ben de kahvemi kendim pişirdim. Baktı ki umurumda değil. Geçti karşıma,

– Bana kürk alırsan barışırım, dedi.

– Ne kürkü, dedim.

– Hanımların arkalarına giydikleri kürk var ya, dedi. Kış geliyor, benim onlardan nem eksik. Zaten ne gördüm ki senden.

– Bekle, dedim. Elime bir koyun postu geçerse alırım. Sen yiyip içip, giyinip kuşanıp kuduruyor musun? Ağabeyinle birlikte ekin biçmeye gittiğin günleri unutuyor musun? Aklını başına almazsan yine gideceksin oraya.

Naciye Hanım, ben oğlumun gözlerinin görme-

mesine kahırlanırken bu kadının kahrı baskın çıktı. Kendimi zor tutuyorum, ne olduğunu bilmiyor, kibar kadınlarla boy ölçüşüyor.

Kâbe'ye gitmekle eşek hacı olur mu, derler. Bu kadın da kendisini lüks hayat yaşamayı hak etmiş bir kadın olarak görüyor. Pekâlâ bildiği hâlde bir çorba pişirmiyor. Ben bu kadını ne diye burada tutayım. Ama köye yollasam orada size yapmadığını bırakmaz. Zavallı yavrumu tekrar açlıktan öldürmeye kalkar. İşte bu yüzden köye yollamıyorum.

Geçen pazar günü biraz kestireyim, dedim. Divanın üzerine uzandım. Zeynep balkona çıkmış, oradan komşu ile konuşuyor,

– Çok kötü adam, diyor. Beni yalvara yalvara aldı. Şimdi kıskançlığından bana göz açtırmıyor. Elbet bu da çok sürmez, ölür gider, nesi varsa bana kalır.

Burada nasıl bir hayat yaşadığımı artık siz anlayınız. Dükkâna gelen müşterilerle oyalanıyorum. Bir tesellim var, o da Yaşar'ın sağ olması. Allah sizlerden razı olsun. Bu mektubu size dükkânda yazdım. Derdimi dökmek zorundayım. Geldiğim zaman görüşürüz. Mahsus selam eder, yavrunuzu öperim. Allah'a emanet olunuz.

YAZ GECELERİ

Sıcaklar iyice bastırınca evin önündeki çardakta oturmak çok zevkli oluyordu.

Yaşar kendi kendine evden çıkıp bahçeye geliyor, bazen bastonunu bile kullanmıyordu. Adımlarını ayarlamış, daima gidip geldiği yolu iyice bellemişti. Ağır yürüyordu ama onu görenler gözlerinin görmediğine inanmazlardı.

Sabahleyin sıcak basmadan kendimizi bahçeye atıyorduk. Kahvaltı hazırlanırken Yaşar çıkrıkla kuyu-

dan su çekiyor, bundan da büyük bir haz duyuyordu.

Kova ile su geliyor, kuyunun bileziğinden kovayı alıp yandaki küçük havuza boşaltıyordu.

Bazen ben bazen annem bu havuzdan su alır, çiçeklere, güllere verirdik.

Yemeklerimizi bahçede küçük bir masa üzerinde yiyorduk.

Yaşar'ın gözlerinde gözlük vardı, onun kör olduğunu kimse anlayamazdı.

Şimdi bayağı boylanmış, on dört yaşına varmış, kilosu artmış ve yanakları kızarmıştı. Kendi eliyle saçlarını arkaya tarıyor ve temizliğine çok dikkat ediyordu. Her gün dişlerini de fırçalıyordu. Annem her mart ayında bizim çardağın etrafına kahkaha çiçeği tohumları dikerdi. Bunlar çabucak filizlenip çardağı sarıyor, oraya dikilmiş asma ile birlikte gölgelik yapıyordu.

Yaşar'ın yürümesi de gerekiyordu. Ben onunla beraber evlerinin önündeki yoldan çıkar, bir iki boy gidip gelirdim.

Geceleri de evlerde boğucu bir sıcak olduğu için, bahçeye çıkıyorduk. Yakın evlerde kimler varsa erkenden yatıyorlardı.

Bir gün serin serin otururken Yaşar:

– Yıldız, ay ışığı var mı, dedi.

– Hayır, ay daha sonra çıkacak. Şimdi yıldızların ışığı var. Yaz geceleri sanki gecenin rengi açık oluyor.

– Bu cır cır ötenler nedir?

– Onlara ağustos böceği diyorlar ama ağustos böcekleri daha çok gündüz sıcaklarında ötüyorlar. Bunlar çayır böcekleri.

– Nasıl böcek bunlar, hiç gördün mü?

– Hayır, yalnız seslerini duyuyorum. Onların öttüğü yere kadar gittim ama göremedim. Babam bunların çekirge olduklarını söylermiş.

– Şu garip sesle öten kurbağalar değil mi?

– Evet, bunlar toprak kurbağaları, taşların arasına sokulup yatıyorlar. Birkaç su kurbağası havuza gelmiş, hep birden ötünce insanın başı tutuyor.

– Yıldız, bu karanlık içinde yaşamak çok güç. İnsan bütün gücünü kulaklarına veriyor, sesleri dinleyerek görmek istiyor. Körlerin işitme duyuları daha kuvvetlenirmiş.

– Doğru, sen ayak seslerinden ben mi yoksa annem mi geliyor anlıyorsun.

– Neye yarar Yıldız, renkleri, ışıkları görmedikten sonra. İşte seni bile göremiyorum.

– Yanında oturuyorum, konuşuyoruz ya!

– Evet ama en küçük böceğin bile gözleri var. Belki renkleri, ışıkları bilmeyenler benim kadar üzülmezler. Onlar karanlıkta doğmuş, karanlıkta yaşamışlardır. Bilmezler ki renk nedir, ışık nedir?

– Sen hiç olmazsa bunları biliyorsun.

– Biliyorum ama işte o kadar. Sekiz yaşıma kadar gördüm. Koştum, haşarılık yaptım, sonra

bütün dünya benim için sonsuz bir gece oldu. O hastalıktan ölseydim daha iyi idi.

– Böyle konuşma ağabey, Allah böyle istedi.

– Allah böyle bir şey istemez Yıldız. Bu annemin tembelliği, anamın yaptığı bir cinayet.

– Ağabey, hep iyi şeyleri düşün, bak yürüyorsun, kendi işini kendin görüyorsun, bize yardım bile ediyorsun.

– Yaşamak bu yalnız, bir başkasının yardımı olmadan yaşamak yaşamak mıdır? Benim gibi böyle gözü görmeyenleri köylüler toplar, onları dilendirmek için büyük kentlere götürürlermiş. Öğretmen anlatırdı bize. Onları ölmeyecek kadar doyurmak için bıraktıkları yerden toplar, evlerine götürürlermiş.

– Neden böyle şeyleri düşünüyorsun, kendi hayatının içinde kendini avutacak şeyler bul.

– Bu karanlıkta ne bulayım Yıldız. Gözleri açık bir insana bu güçlüğe katlanılması kolay gibi gelir.

– Elbette kolay değil ağabey ama biraz da Allah'ı düşünmeli.

– Allah'ı düşünüyorum, ondan başka düşüneceğim bir babam, bir de annenle sen varsın. Ne yazık ki benim annem yok. Var ama bana daima baş belası, ayak bağı gibi sözler söyledi. Kafama vururdu hep. Bulgur lapası dayardı ağzıma, başımı çevirirdim hemen kafama vururdu. Her şey vardı ama bana yedirmiyordu. Benim ölmemi istiyordu. Bir gün dayım da gelmişti, beni göstererek bu kör

oğlan ölecek, Hüseyin Efendi'nin bütün parası bana kalacak, demişti.

– Baban aldı onu götürdü, kadının zaten altın almaktan ve yiyip içmekten başka düşündüğü bir şey yok.

Yaşar bunları konuşurken bir iki defa gözlüğünün altından gözlerini silmişti.

Böyle gecelerde otururken yıldızların adlarını, uzaklıklarını konuşurduk. Ama hangi yıldızın adının ne olduğunu bilmiyorduk. Şu Çobanyıldızı, şu Samanyolu diyemiyorduk.

Bunları konuşurken Yaşar:

– Ben beşi bitirdim ama kendi canıma düştüm, her şeyi unuttum. Hem artık onları görmedikten sonra adlarını bilmek neye yarar.

– Öyle deme ağabey, insan öğrendikçe dünyası genişler. Annem ortaokulu okumuş bir kadın. Daha önce de bana anlatırdı. İnsanlar aya kadar gidiyorlarmış. Öteki yıldızlara da gideceklermiş. Dünyanın çevresindeki havadan kurtulunca artık aşağısı yukarısı diye bir şey kalmazmış. Aşağı düşmek diye bir şey yokmuş.

– Yıldız bunları insanın aklı almıyor. Ama biz dünyada gördüklerimize bakarak böyle düşünüyoruz. Düşünebiliyor musun, yer çekimi olmasa insan veya herhangi bir şey havada duracak.

Biz böyle konuşurken annem bizi, bana bile belli etmeden dinliyordu.

Bahçede dalları aşağıya sarkmış bir erik ağacı vardı. Yaşar oraya kadar giderek yaprakları yoklayıp erik topluyordu. Eriklerin iriliğinden ve yumuşaklığından olgunluğunu anlıyordu. Bu erikleri ortasından ikiye ayırıp yiyorduk.

Ben bazen onun burnuna bir çiçek yaklaştırıyordum.

– Bu nedir bil bakalım?

– Onu bilmeyecek ne var, gül işte.

– Ya bu?

– Bu da karanfil.

Kör olunca insanın kokuyu anlama duyusu da artıyordu. Sonra Yaşar eline ne alsa onun katılığından ve yumuşaklığından, şeklinden ne olduğunu anlıyordu.

Demirler, madenler daima soğuk oluyorlarmış. Tahtaların ısısı hiç değişmiyormuş.

Kışın sobanın ne tarafta olduğunu, yanıp yanmadığını yüzüne vuran sıcaklıktan anlayan Yaşar, sobanın yanına yaklaşmazdı.

Gece bahçenin önündeki yolda gezinti yaparken evlerinin önüne geldiğimizi anlıyordu, ben de anladığını görüyor ve şaşırıyordum.

Bazen köydeki manava gelen sebzelerden alıyordu annem. Bunları Yaşar'ın önüne koyuyor, ayıklamasını, içlerini başka, kabuklarını başka kaba koymasını istiyordu.

Yaşar böylece bezelye, fasulye ayıklamasını

beceriyor, bunu yapınca da bir işe yaradığını anlıyor ve seviniyordu.

Annem ona sökülecek bir kazağı verir, yünün ucunu bulduktan sonra kazağı sökmesini ve yumak yapmasını isterdi. Yaşar yünün takılan yerlerini de elleriyle buluyor ve elindeki işi bitirmeden bırakmıyordu.

Bize babasından duyduklarını da anlatıyordu. Hüseyin Efendi'ye babasından dört inekle bir kerpiç ev kalmış. Hüseyin Efendi bütün gün bu ineklerle uğraşırmış. Onların sütlerinden yağ çıkarırmış ve bunları satarmış, bu yüzden çok para kazanmış.

İşte yağcılığa böyle başlamış. Çömleklere koyduğu yağları kasabaya götürürmüş. Kentliler tereyağını çok severlermiş.

Yaşar'ın anlattığına göre babası böyle yapa yapa zengin olmuş. Bu evi yaptırmış, sonra Zeynep Hanım'la evlenmiş. Ama Zeynep Hanım bir işe bakmazmış, bütün işi altın almakmış.

Üç çocuğu yaşamamış, sonra Yaşar doğmuş işte. Okuyup yazması olmayan bu kadın hep soyluluk iddiasındaymış. Hâlbuki Hüseyin Efendi onun anasıyla, onun bunun tarlasına gidip ekin biçtiğini çok iyi biliyormuş.

– Her köylü erkek, her köylü kadın çalışır, diyordu Yaşar. Çalışmak ayıp değil. Ama tarla yüzü görmediğini, babasının anasının biricik kıymetli kızı olduğunu söylemek gülünç bir durum.

Ne oldum delisi olmuş Zeynep Hanım. Hüseyin Efendi de o ölçüde yumuşak başlı bir erkekmiş.

Bunları biz de biliyorduk. Anneme gelince o hiçbir şeyi saklamaz, geçmiş zamandan utanmazdı.

Babam onun babasının yanında çalışıyormuş. Akşamları malları almak için eve gelirmiş. Annem ona yemek verir ve karnını doyurmasını söylermiş. Babam o zamandan anneme sevdalanmış.

Annem, "Babam annem ölmüşlerdi." derdi. "Küçük bir tarla ile iki inek kalmıştı. Düşmez kalkmaz bir Allah. Çaresiz kaldım ben de babanla evlendim. Yaşadığı kadar elinden geleni yaptı. Nihayet güneş çarpması sonucu öldü. O zaman sen karnımdaydın. Senin yüzünü bile göremedi."

MEVLÜT DAYI

Eylül başlarındaydı. Hüseyin Efendi'nin evinin bahçesinde oturuyorduk. Önümüzdeki masada kahvaltı için her şey vardı.

Annem, ben ve Yaşar otururken Mevlüt Efendi bahçeye girdi. Bize doğru geldi ve karşımıza oturdu.

Annem kendisine,

– Buyurun Mevlüt Efendi, dedi. Bizimle kahvaltı eder misiniz?

Yaşar, annesinin ağabeyi olan bu adamı sev-

miyordu ve hemen ayağa kalkarak bastonu ile yeri yoklayıp eve çekildi.

Mevlüt Efendi onun ardından bakıp,

– Bu bizim Yaşar mı, diye bize sordu.

– Evet, dedi annem.

Adam, Yaşar'dan boşalan sandalyeye oturdu. Üstü başı perişandı ve ter kokuyordu. Dirseklerinin ve dizlerinin yırtıklarından etleri gözüküyordu.

Annem kendisine bir sütlü kahve verdi. Adam böyle şeye hasret olduğu için hemen içmeye başladı. Annemin uzattığı tabaktan da çörek, börek parçası ne varsa hepsini alıyor, elleriyle ağzına atıyordu.

Biz sıkıntı içinde kendi yiyeceğimizi bitirdik. O yemeye devam ediyordu. Bal kâsesini de önüne çekti ve kaşık kaşık yemeye başladı.

İnsan bu adamı seyrederken gülmek istiyor, aynı zamanda içi acıyordu.

Sonunda sofrada bir şey kalmayınca Mevlüt Efendi elinin tersi ile ağzını sildi.

– Nereye kaçtı bu oğlan, dedi.

Annem konuştu.

– Herkesten kaçıyor.

– Ben onun dayısıyım.

– Senin geldiğini ne bilsin, görmüyor ki?

– Ona dayın geldi diye söylemek yok mu?

– Üç yıl oldu sen gelmeyeli, neredeydin?

– Ben onu öldü biliyordum.

– Ölmediğini nereden öğrendin?

– Zeynep mektup yazdırmış bana.

– Peki ne diyor?

– Var kendi gözünle gör, babası sağdır, diyor. Bak aslı var mı?

– Senin bu kardeşin nasıl anadır Mevlüt Efendi?

– Nesi var, nasıl olsun?

– Sen bu zavallı çocuğun ne hâlde olduğunu görmedin mi?

– Gördüm mü?

– Sen o gün oğlanın hâlini gördükten sonra kardeşinin yüzüne tükürmedin mi?

– Ha, öyle ettimdi.

– Şimdi kardeşin değişti mi?

– O neyse odur. Hem anası değil mi? Oğlunu ister korur ister bırakır.

– Yaşar'ın bir de babası vardır Mevlüt Efendi.

– Yok, demedim. İlle siz ana kız enişteмin malının üstüne yılan gibi çöreklendiniz, sefasını sürersiniz.

– Bizden Hüseyin Efendi rica etti çocuğa bakalım diye.

– Anasının fikrini almak yok muydu?

– Yoktu Mevlüt Efendi. Anası ana olsaydı oğlunun başında durur, onu kurtarmaya çalışırdı. Ama o, oğlunu ölüme bıraktı.

– Günahı onun boynuna, size ne?

– Sen ne demek istiyorsun?

– Burası Hüseyin enişteмin evi, Yaşar onunla Zeynep'in oğlu. Siz varın kendi evinize çekilin.

– Biz burada Yaşar'ı iyi etmek, avutmak için oturuyoruz.

– Öyle mi dersin? Yoksa oğlanın da Hüseyin'in de gözüne girip Yaşar'la kızını evlendirmeye mi kalktın? Öyle ya oğlanın babası zengin.

Annemin canı sıkıldı.

– Mevlüt Efendi, dedi. Bunca yıldır arayıp sormadın. Şimdi gelmişsin aklına geleni söylüyorsun. Bunlar senin sözlerin değil, bunları sana muhakkak Zeynep Hanım öğretmiştir.

– Zeynep akıllıdır, ne dediğini bilir.

– Ben hemen yazarım Hüseyin Efendi'ye gelsin oğlunun çaresine baksın. Biz kendi kendimize geçinmekten aciz değiliz.

Mevlüt Efendi şöyle çevresine baktıktan sonra,

– Gelirse Zeynep gelir, dedi. Hem bu saray gibi evi kardeşim size bağışlayacak değil ya.

Mevlüt Efendi kalktı, sırtını çevirdi ve yürüdü gitti.

Ana kız şaşırmıştık. Annem:

– Olacağı buydu, dedi. O kadın rahat durur mu? Ama onun kafası işlediği kadar bizim de kafamız işler. Zeynep'in bütün korkusu senin Yaşar'la evlenmendir. O zaman Hüseyin Efendi'ye bir hâl olur da Zeynep'e düşecek miras yarı yarıya azalır.

– Anne bunu nereden çıkardın?

– Sen beni dinle, git içeriye Yaşar'ı çıkar. Dayın gitti de. Sonra bu olanları bir bir Hüseyin Efendi'ye yaz. Kendinden bir şey ekleme. Sonra da muhtara ver mektubu. Kasabaya gidenle yollar.

Ben içeriye girdim, Yaşar bir köşeye çekilmişti. Ayak seslerinden benim geldiğimi anladı ve,

– Mevlüt dayım ne istiyormuş, dedi.

– Seni görmeye gelmiş.

– Bu zamana kadar aklı neredeymiş?

– Herhâlde annen yollamış olmalı.

– Annem buraya gelir mi dersin?

– Belki gelir ama baban seni ona bırakmaz.

Yaşar çok sıkılmıştı, yerinden kalktı, bahçeye çıktı. Ben hemen mektubu yazdım.

Zarfı kapattım, muhtarın odasına gittim. Beni görünce,

– Hayrola bir şey mi var, dedi.

– Hüseyin Efendi'ye mektup yazdım, dedim. Zahmet olmazsa kasabaya gidenle yollayıver.

Muhtar:

– Orası kolay, dedi. Ama acele bir işse telefon edelim. Onun dükkânında telefon var.

– İyi olur, dedim.

Muhtar bana bir sandalye verdi. Muhtar telefonla İstanbul'u oradan da dükkânı aradı. Telefon açılınca ahizeyi bana verdi.

Ben de mektupta yazdıklarımı çabucak kendisine okudum.

Hüseyin Efendi:

– Yıldız kızım, dedi. Ben bir iki güne kalmaz gelirim.

Muhtar söylediklerimi dinlemişti. Telefonu bırakınca,

– Neye gelmiş o çulsuz, dedi. Besbelli Zeynep Hanım kendisine yazmış olmalı.

Mevlüt Efendi kendisinden yaşlı bir kadınla evliydi. İkisi de elin tarlasında çalışırlardı. İşten baş alıp da kadının bizim taraflara geldiği yoktu. Zaten onların onarım yüzü görmeyen kerpiç evleri neredeyse yıkılacaktı.

Eve geldim, ağzımızın tadı bir anda kaçmıştı. Annem onurlu bir kadındı.

Hemen bizim kendi evimize gitti. Biraz temizlik yaptı. Zaten elini oradan çekmez, evi sık sık temizler ve her sabah da inek için dama girer, hayvanı sağar, tımarlar, sırasında otlanması için dışarıya çıkarırdı.

Ben dördüncü sınıftaydım ve on yaşıma basmıştım. Yaşar ağabeyim de on dördünü sürüyordu.

Bizim köyde köylülerle pek ilgimiz yoktu. Yalnız arada bir çarşıya çıkar, yiyecek için gerekli olan şeyleri alır, bir de öğretmenlere tereyağı götürürdük. Bizim ineğimiz iyi süt veriyordu. Ama bütün kış o da ana olacağı için sütünü çekti.

Hüseyin Efendi'nin evinde rahata alışmıştık, para boldu. Biz de Yaşar'a bakıyorduk ama babasının onun için verdiği paradan biz de yararlanıyorduk.

Yakın komşular bize sık sık gelir, su alırlardı. Bir iki gül koparır ve uzaktan da olsa Yaşar'ın durumunu görür, "Allah sizden razı olsun." derlerdi. "Bu zavallı oğlanı ölümden kurtardınız."

Herhâlde annem de rahata alışmıştı. Şimdi Yaşar'ı babasına verip de evimize çekilince ne yapacağımızı düşünüyordu.

Daha kırk yaşına yeni basmıştı, sağlıklı ve akıllı bir kadındı ama bedenen çalışmadığı için bağ bahçe işlerine gelemezdi.

Annemin kendi babasından kalma küçük bir üzüm bağı vardı. Bizim bütün varımız yoğumuz bir inekle bu toprak evden ve bağdan oluşuyordu.

Yanımızdaki komşumuz yaşlı bir adamdı. Arada kendi bağına giderken bizimkine uğrar ve dönüşte, "Naciye Hanım, senin kütüklere de baktım, maşallah iyi mahsul vermiş. Gayri pekmez küpünü hazırla." derdi.

Bu bağdan, geçinecek kadar üzüm almıyorduk. Yediğimiz kadar yer, bağ bozumunda topladıklarımızı kaynatıp pekmez yapar, daha sonra da çok para getirdiği için cevizli sucuk yapardık.

Annem ceviz ağacından dökülen cevizleri topluyor ve bunları Yaşar'a kırdırıyordu.

Yaşar cevizleri dağıtmadan kırıyor, sonra annemin iplik takıp verdiği iğneye bir bir geçiriyordu.

Bunlar kıvamına getirilen pekmeze batırılıp çıkartılıyor, cevizlerin üstü kapanınca yeniden batırılıyor,

cevizli sucuk yeteri kadar kalınlığa varınca gölgede kurutuluyordu.

Ben bu işten pek anlamıyordum. Annemin yaptığı cevizli sucuk çok güzel oluyor, kasabadaki esnaf da alıcı oluyordu.

Annem şimdi,

– Sel gider, kum kalır, diyordu. Üç yıla yaklaşıyor. İyi rahat etmiştik.

– Evet ama, dedim. Yaşar'ı da kurtardık.

– Orası öyle, dedi annem. Bakalım Yüce Allah ne gösterecek.

Her gün Hüseyin Efendi'nin gelmesini bekliyorduk.

KISKANÇLIK

Hüseyin Efendi bana söylediği gibi üç gün sonra Zeynep Hanım'la birlikte geldi. Biz mutfakta akşam yemeğini yiyorduk. Yaşar çatalını kaşığını bıraktı, rengi sararmıştı. Zeynep Hanım yapmacık bir sevgi ile oğluna sarıldı.

– Ben senin ananım oğlum, elimi öpmeyecek misin?

Yaşar zoraki onun elini öptü. Kadının ilk işi yemeklere bakmak oldu. Hüseyin Efendi:

– Biz kasabada yedik. Siz rahatınıza bakın.

Zeynep Hanım'ın üzerinde ipekli bir elbise vardı. Hava sıcak olduğu için pardösüsünü eline almıştı. Başı açıktı. Sarıya boyattığı saçları onun esmer, şişman yüzünü daha kara gösteriyordu.

Onlar o gece ikinci kata çıktılar. Ertesi sabah annem erkenden kalkıp kahvaltıyı hazırladı. Zeynep Hanım yine altınları üzerinde, takmış takıştırmış olarak mutfağa indi. Bir köşede oturuyor, önüne yiyeceklerin getirilmesini bekliyordu.

Hüseyin Efendi biraz yaşlanmıştı. Saçlarında kırlar çoğalmıştı. Bir çay içtikten sonra ayağa kalktı.

– Bana bak Zeynep, dedi. Patavatsızlık yapma, dilini tut da otur. Ben köylere gideceğim yağ için.

Hüseyin Efendi çıkıp gitti. Zeynep Hanım:

– İyi aklına getirmişsin Naciye, dedi. Seni bu kadar açıkgöz bilmezdim.

Annem:

– Ne yapmışım, dedi.

Zeynep Hanım:

– İyi ayarlamışsın Hüseyin'i, dedi. Sen ona var, kızını da Yaşar'a uydur, sonra da iyilik yaptım diye şişin.

Annem ayağa kalktı.

– Zeynep Hanım, dedi. Bunları Hüseyin Efendi ile konuş, benim böyle dolaplarla işim yok.

Biz kalktık, Yaşar da kalktı. Zeynep Hanım:

– Sen otur bakayım. Ben senin annenim.

Annem:

– Zeynep Hanım, dedi. Yaşar'a sıkıntı verme. Biz onu üzmemeye çalışıyoruz. Hüseyin Efendi gelince oğlunu alırsın.

Yemeğimizi bırakarak kalktık. Yaşar da bizimle geliyor, anasından kaçıyordu.

Kadın arkasından,

– Oğlumun aklına iyice girmişsiniz, dedi. Ama yağma yok, ben onu size kaptırmam.

Biz Yaşar'ı da alarak kendi evimize çekildik. Biraz sonra da Zeynep Hanım'ın çıkıp gittiğini gördük. Herhâlde ağabeyinin yanına gitmiş olmalı ki biraz sonra ikisi birden geldiler. Mevlüt Efendi bizim kapıya doğru bağırdı.

– Oğlanı kapatamazsınız evinize, bu evi yıkarım tepenize.

Annem cevap vermedi. Bağırıp çağırdıktan sonra çekildiler.

Akşama doğru Hüseyin Efendi geldi. Bizi bulamayınca şaşırdı. Yandaki evin içinde bağırtılar oldu. Sonunda Mevlüt çıktı evden. İçeride Zeynep bağırıp duruyordu.

Bir de baktık ki Mevlüt muhtarı almış getirmiş. Bahçede epeyce patırtı oldu.

Zeynep:

– Bu adam oğlumu benden ayırıyor, dedi. Davacıyım.

Muhtar:

– Senin nasıl analık yaptığını bütün köy bilir, dedi. Oğlunu öldürüp de Hüseyin Efendi'nin mirasına tek başına konacaksın değil mi? Var dilediğin yere başvur da dava aç. Senin ne olduğunu bütün köy bilir.

Zeynep Hanım:

– Sen kanundan anlamazsın, diye bağırdı. Bir evlat anasından ayrılamaz, seni de bu köyden attırırım ben.

Muhtar:

– Hiç durma Zeynep Hanım, dedi.

Hüseyin Efendi muhtarı yolladıktan sonra Zeynep Hanım'ı ite kaka içeriye soktu, sonra bize geldi.

– Naciye Hanım, dedi. Bu deli bozuk kadına uymayın. Ben onu alır götürürüm. Gelmezse boşarım, aklı başına gelir.

Zeynep Hanım bunu duymuş olmalı ki sinmişti. O gece ne yaptıklarını bilmiyoruz. Biz olduğu kadar karnımızı doyurmuştuk. Bol bol süt içtik ve annem yağ çıkardı, öğretmenlere götürdüm. Parayı da aldım. Öğleye bir kıymalı kuru fasulye ile kendi arsamızdan topladığımız üzümleri yedik.

Zeynep Hanım yanaşmaya çalışıyordu, Hüseyin Efendi bizi evine çağırdı ama annem:

– Kusura bakmayın, dedi. Ben bu hanımla bir arada oturamam.

Hüseyin Efendi:

– Naciye Hanım, dedi. Bu kadının eline ben

oğlumu bırakamam. Onda ana sevgisi falan yok. Zaten yaptığı eziyetlerin acısı daha Yaşar'ın zihninde duruyor. Anasından korkuyor.

Zeynep Hanım, eski komşularını ziyaretten geri kalmadı. Yine takıp takıştırarak bir bir eski komşularını ziyaret ediyor ve hiç kuşkusuz bizim Hüseyin Efendi ile oğlunu ayarttığımızı söylüyordu.

On dört yaşına gelmiş olan Yaşar'ın hâlini bütün komşularımız biliyordu. Zeynep Hanım gözleri görmeyen oğlu ile annemin beni evlendireceğini ve bununla da Hüseyin Efendi ölünce onun mirasına ortak olacağımızı yayıyordu.

Komşular annemin ne kadar mazbut bir kadın olduğunu biliyorlardı. Zeynep Hanım'ın sözlerini bize taşıyanlar vardı.

Zeynep Hanım oğlunu bırakıp gitmek niyetinde değildi. Ayrıca aklı işlemeyen bir kadındı.

Hüseyin Efendi tekrar köylere gidince Zeynep Hanım, Mevlüt Efendi'yi alarak eve getirdi, evde pat küt bir şeyler oluyordu. Bir de baktık ki yarısı kırık olarak klozet bahçeye çıkarılmış, onun arkasından banyo küveti geldi. Biraz sonra da Mevlüt'ü gördük, sırtına buzdolabını almıştı. İnleye sıklaya taşımaya çalışıyordu.

Biz bahçede bunları seyrediyorduk. Yaşar görmediği için olup bitenleri bize soruyordu.

Buzdolabı gitti, arkasından banyo küveti, daha sonra da klozet götürüldü.

Bunları hep Mevlüt taşıdı. En sonra bizim yattığımız karyola ve arkasından şiltelerle yastıklar yola çıktı.

İşte bu sırada Hüseyin Efendi yorgun argın geldi. Bahçede klozetten kopan parçaları gördü.

Şaşkına dönen adam içeriye girip olup bitenleri görünce koştu bize geldi.

– Naciye Hanım bunlara nasıl müsaade ettin, diye bağırdı.

Annem:

– Ben Zeynep Hanım'la uğraşamam, dedi. Beni onunla karşılaştırmayın. Ben yapacağımı yaptım, çekildim evime.

Yaşar ortaya kalkmış ağlıyordu.

– Beni bırakma Naciye Teyze.

Zeynep de kalkıp gelmişti. Hüseyin Efendi:

– Bana bak. Bu eşyayı nereye götürttün?

– Babamdan kalan eve, dedi Zeynep.

– Aptal karı, buzdolabını ne yapacaksın?

– Ne yapacağım, yiyeceklerimi koyacağım.

– Babandan kalan evde elektrik var mı?

– Yok, yok ama alırım.

– Klozeti filan ne yaptın?

– Kendi evime koyacağım.

– Orada mı kalacaksın?

– Ben Naciye'ye komşu bile olmam. Senin malında gözü var.

– Pekâlâ, haydi bas git, babanın evinde kal.

– Sen de gel.

– Ben gelmem. Bundan sonra sen de bu eve ayağını atmayacaksın.

Karı koca evin alt katında bir süre bağrışıp boğuştular. Sonra Zeynep akşam karanlığında çıkıp gitti.

Biz kendi evimizin önünde Allah ne verdiyse yedik. Hüseyin Efendi de bizimle kaldı. Öfkesinden durmadan soluyordu.

O gece ay ışığı vardı. Birkaç komşu bahçeye gelmişti. Annem onlara ayran ikram etti.

Hüseyin Efendi, Zeynep Hanım'ın elinden çektiklerini anlatıyordu. Sonra,

– Ben bu karıyı imam nikâhı ile almıştım, dedi. Belediyede kaydımız yok. Atacağım başımdan. Mevlüt'le birlikte otursun da aklı başına gelsin.

Saat ilerleyince bir de baktık ki Zeynep kalkmış gelmiş. Kendi evlerinin önünde sesleniyor.

Hüseyin Efendi kalktı, gitti. Onu içeriye soktu. Oradan boğuk sesler geliyordu. Sonunda Zeynep bağıra çağıra başı açık olarak evden çıktı. Hüseyin Efendi bizim çardağın altına geldi, kadın yüzünü gözünü tırmalamış, gömleğinin düğmelerini kopartmıştı. Çocuklar kendisini yatıştırmak için dil döktüler.

Biz ana kız bir odada yatıyorduk. Yaşar'a da ikinci odayı vermiştik. Oradaki sedirde yatıyordu.

Ertesi sabah erkenden bize gelen Hüseyin Efendi. Gaz tüpüyle işleyen fırınlı ocağı bize getirdi.

Bir de usta getirerek yeni bir klozetle küvet koydurdu çamaşırlığımıza.

Yine çıkıp gitti. Ama komşulara tembih etmişti. Bize ve oğluna göz kulak olacaklar.

Hüseyin Efendi'nin kendisini boşayacağı komşular tarafından Zeynep'e iletilmiş olmalı ki eve gelmiş, kapısı kilitli olan evin bahçesinde oturuyordu. Birkaç dakika sonra anneme seslendi ama annem cevap vermedi. Yaşar'ı çağırdı ise de Yaşar ondan bucak bucak kaçıyordu.

Kadın hırsından birkaç kök gülü ve diğer çiçekleri yolmuş, yerlere atarak çiğnemişti.

Yine muhtara gitmiş olmalı ki adamcağız yine kalkıp gelmiş, kendisini dinlemiş ama bir şey yapmayacağını söylemişti. Zeynep Hanım:

– Hüseyin beni dövdü, evden attı, davacıyım, diyordu.

– Sen hangi akla hizmet ediyorsun da ağabeyine buradaki eşyayı söktürüp kendi evine taşıtıyorsun, dedi. Ne elektriğin var ne bahçende suyun var. Bir de İstanbullu olarak geçiniyorsun. Bütün köy senin akılsızlığına gülüyor.

Bir gün sonra da kasabadan bir arabada bir buzdolabı, odun sobası ile boruları geldi. Bunları bizim eve yerleştirdiler.

YAŞAR'IN ACILARI

Hüseyin Efendi Zeynep Hanım'ı aldı, gitti. Onu yalnız bize rahatsızlık vermemesi için alıp götürüyordu.

Gitmeden önce de Mevlüt Efendi'ye alıp götürdüğü eşyaları geri taşıtmıştı.

Annem artık o evde oturmak istemiyordu. Biz kendi hayatımıza dönmüştük. Kış da bastırmış, Yaşar bahçeye çıkamaz olmuştu.

Ben okula gidiyordum. Annem canı sıkılmaması için Yaşar'a meşguliyetler arıyordu.

Onun yattığı odaya bir çarşaf sermiş, komşunun mısır koçanlarını küfe ile getirmişti. Yaşar bunların tanelerini ayıklıyordu.

Mısır tanelerini koçanlarından ayırmak pek kolay bir iş değildi. İnsanın elleri acırdı, Yaşar gözleri görmediği hâlde bunu yapmaya çalışıyordu. Tamamladığı her koçanı eliyle yokluyor, üstünde bir tek mısır tanesi bırakmıyordu.

Yaşar, karanlık yaşantısında bir işe yaramak için elleriyle çalışıyor ve hakikaten yardımcı da oluyordu.

Babası eskisi gibi para vermek istemiş ama annem bunu kabul etmemişti. İhtiyacı olduğu zaman Yaşar'ı eve götürecek ve evi ısıtarak yıkanmasını sağlayacaktı.

Basık tavanlı olan oda, soba ile çok iyi ısınıyordu. Kerpiç tavan delinmiş, soba borusu oradan çıkarılmıştı.

Komşulardan uğrayanlar oluyor ve,

– A Naciye Hanım, diyorlardı. Yaşar'a bakıyorsun, ne var buraya tıkılacak, orada koskoca ev duruyor.

Annem:

– Benim evim burası, diyordu.

– Bunca yıl baktınız da ne kazandınız. Bileğinde bir bilezik mi var?

Annem onurlu bir kadındı. Kimsenin dedikodusunu çekmez, kendisine lakırdı söyletmezdi.

Yaşar için babasının evi ile benim annemin evi

arasında bir fark yoktu. Annem ona bir de kalın hırka örmüştü.

Ben bu gözleri görmeyen genç insanın çektiği ıstırabı, söylemediği sıkıntılarını anlıyordum. Babam gençliğinde saz çalarmış. Zaten onun hayattaki en büyük başarısı da saz çalmakmış. Daha sonra da bunu hiç bırakmamış. Bütün fakirliğin ve yoksulluğun acısını saz çalarak unutmak istermiş.

Ocaklı odada duvara asılı duran sazı indirdim. Becerebildiğim kadar tellerine düzen verdikten sonra Yaşar'a verdim.

Yaşar sazın ne olduğunu iyi bilirdi. Okulda son sınıfta iken öğretmen, çocukları müziğe heveslendirmeye çalışmıştı. Yaşar sazı aldı ve çalmaya uğraştı. Karanlıklar içinde yaşarken bu saz ona bir armağan olacaktı. Ama arada bir soruyordu:

– Naciye Teyze, seni rahatsız ediyor muyum?

– Hayır, diyordu annem. Yavaş yavaş bir şeye benzetiyorsun. Yıldız'ın babası da saz çalardı.

Sedirin üstünde oturan Yaşar sazı kucağına alarak saatlerce onunla meşgul oluyordu. Zaten hayat onun için bir sesten oluşuyordu.

Sazı torbasına koymasını ve bir yere kaldırmasını biliyordu. Annem deliği kapatırken odadaki bacanın deliğini de kapatmıştı. Tüp gazla çalışan ocak bütün mutfağı ısıtıyordu. Dar olduğu hâlde yemeğimizi oraya taşıdığımız bir küçük masada yiyorduk.

Ocak, buzdolabı ve küçük televizyon Hüseyin Efendi'nin hediyeleri arasındaydı. Bizim büyük eve gitmeyeceğimizi anlayınca kendi evimizde rahat etmemizi sağlamaya çalışmıştı.

Arada bir muhtar da uğruyordu. Saz sesini duymuş ve sormuştu:

– Yaşar mı çalıyor bunu?

– Evet, demişti annem. Kışın bahçe yok. Yıldız'ın babasından kalma bir saz vardı. Vakit geçirsin diye ona verdik.

– Allah sizden razı olsun. Zeynep'e kalsa bu çocuk yaşamazdı.

– Zaten onu bu hâle koyan kendisi, yaşamasını istemiyor ki. Çünkü Hüseyin Efendi'nin arkasında ne kalırsa Yaşar'da pay alacak.

Bu konuşmalar, Yaşar'ın duymayacağı kadar alçak sesle yapılıyordu.

Kışın sonuna doğru ben de on yaşıma basmıştım. Bir yıl daha okuyacaktım. Hüseyin Efendi'nin kızı olmamıştı. Beni çok severdi. İstanbul'da eline geçen dergi, eğlenceli yazılar filan bulunca posta ile bana yolluyordu. Bunlar kasabada köylülerin ilgili oldukları bir dükkânda birikir, kasabaya gelen olursa alır, getirirdi.

Köyde kız olsun, erkek olsun ilkokulu bitirince okuma işi de bitmiş oluyordu. Yakında ortaokul filan yoktu. Sonra köy üretici idi. Bağda bahçede fidanlıklarda çalışanların okumanın gereğini duyma-

maları olağandı. Okumuş olanlar da işlere dalınca okumuş olduklarını çabuk unutuyorlardı. Onlar için artık öğrenmenin gereği kalmıyordu.

İlkokulu bitirmiş olan genç kızlar evlerine gazete, dergi gibi şeyler almadıkları için yalnız sayıları biraz akıllarında tutarlardı.

Bazı halk kitapları elden ele dolaşırdı. Okumayı unutmamış olan bir genç kadın okuya okuya ezberlediği Kerem'le Aslı, Tahir'le Zühre gibi halk kitaplarından birini, ocak başında okur, oturanlar onu sessizce dinler ve defalarca dinlemekten usanmazlardı.

Muhtara, kahveye ara sıra dergi gelir, gazete gelir veya okuldaki öğretmenler eski tarih dergilerini verirlerdi. Okuma yoktu ama radyo televizyon vardı kahvede. Bunları kahveci dikkatle kullanır, kimseye el sürdürmezdi.

Yaşar televizyonu ve radyoyu açmasını biliyordu. Zaten bunlar onun yattığı odada duruyordu. Yayın saatlerinde Yaşar dünyada olup bitenleri ve çalınan sazları dikkatle dinlerdi.

O sekiz yaşındayken renklerden, ışıktan bütün görüntülerden ayrılmıştı. Şimdi ilk çocukluğunda gördüklerini hatırlamaya çalışıyor ve o zaman yaşıtı olan arkadaşlarının ne olduklarını soruyordu.

Ben bunları okuldaki çocuklardan öğreniyordum. Yaşar'ın okul arkadaşlarından Mehmet Ali çobanlık yapıyormuş. Bir arkadaşı kasabada marangozun

yanına girmiş. Orada yatıp kalkıyormuş.

Yaşar bu arkadaşlarının yüzlerini hatırlıyor mu bilmem. Yavaş yavaş renkler, şekiller Yaşar'ın aklından siliniyordu. Bazen bana soruyordu.

– Yıldız, teyzemin bana ördüğü bu yün hırka ne renkte?

– Kırmızı diyordum.

– Kırmızı nasıl oluyor?

– Hatırlasana, sen gelincikleri seversin.

– Ya, tarladan toplardım. Otların arasında biterdi. Babam karpuz alırdı, onun da içi kırmızı çıkardı.

– Tamam işte, yeşili de bilirsin.

– Bilirim, yapraklar hep yeşildir. Erikler de yeşil olur. Sonra kızarmaya başlarlar. Değil mi?

– Evet. Karayı da bilirsin.

– Evet, bilirim, şimdi her şey kara. Bu karanlık her yanımı sarıyor. Başımı nereye çevirsem hep kara görüyorum. Bu karalığın içinde kahroluyorum.

Yaşar bu karanlıklar içinde bana neler düşündüğünü anlatıyordu.

– Yıldız, beni askere alacaklar, değil mi?

– Bazı sakatlıkları olanları askere alıyorlar.

– Ben şoförlük de yapamam.

– Daha başka işleri yapabilirsin.

– Tüfek de atamam.

– Bu büyük bir yokluk değildir.

– Ama her canlının gözü var. Yılanların, kuşların, böceklerin hep gözleri var.

– Akreplerin, solucanların gözleri yokmuş diye duydum.

– Ama ben akrep değilim Yıldız, solucan da değilim.

– Ağaçların, otların, çiçeklerin de gözleri yok.

– Ben ağaç da değilim, Yıldız. Gözleri görmeden yaşamak neye yarar?

– Yaşar ağabey, hep böyle karanlık ve sıkıntılı şeyleri düşünme. Dünyada binlerce, milyonlarca gözleri görmeyen insanlar var. Onlar pekâlâ yaşıyor ve işe yarıyorlar. Sen de çalışabilir, saz çalarak yine para kazanabilirsin.

– Beni elimden tutup saz çalacağım yere kadar bir eşya gibi götürürler. Bana para verirlerse bu paranın ne kadar olduğunu yanımdakilere sorarım. Bir şey alacak olsam cebimdeki paraları avucuma koyarak satıcıya gösteririm. Kaç para ise al, derim.

– Yaşar ağabey, hep kötü taraflarını düşünüyorsun. Şimdi görmeyenler için dergiler, kitaplar yapılıyormuş. Kabartma yazıları görmeyenler rahatlıkla okuyorlarmış. Baban senin için her şeyi yapar.

– Babam yalnız benim gözlerimi iyi edemez. İnsan yemek yemekle, giyinmekle ağaç gibi yaşayamaz. İş adamlarının yapması gereken birçok işler vardır ki ben onları yapamayacağım.

Bu konuşmayı dinleyen annem bana,

– İçler acısı bu oğlan, diyordu.

O kışı büyük sıkıntılar içinde geçirdik. Aç kalma-

dık, üşümedik ama ben okula gidip geldikçe hep aklım evde kaldı.

Yaşar kabuklarıyla birlikte toplanmış olan nohutları, fasulyeleri ayıkladı. Sonra yazın ağaç altına sermek için annemin bataklıktan topladığı sazlardan hasır örmeye başladı.

Yaşar usanmadan, yorulmadan üst üste yığılarak kurumayan bu sazları gerilen iplerin bir altından bir üstünden geçirerek hasır örmeye başladı. Annem ona bu işi tarif etmişti. Bir iki sıra ördükten sonra, tarakla sazları sıkıştırıyordu.

Karlar eriyince kuyuya kadar gitmeye, bakraçla eve su taşımaya başlamıştı. Annem ona bu işi vakit geçirsin diye yaptırıyordu.

Bizim evimizde Hüseyin Efendi'nin evinde olduğu gibi basınçlı su yoktu. Elimizi yüzümüzü musluklu bir tenekeden yıkıyorduk. Ama insan varlığa da yokluğa da alışıyordu.

Yaşar bazen sebze ayıklamak, ortalık toplamak için anneme yardım ediyordu. Bu işleri gözleri iyi gören bir insan kadar dikkatli ve güzel yapıyordu. Kendi pijamasını, elbisesini katlayıp kaldırıyor, giyeceği hırkanın tersini düzünü elleriyle yoklayıp anlayabiliyordu.

Bir gün annemden bir iğneye iplik geçirmesini istemiş, kopan bir düğmesini kendisi dikmişti.

YAŞAR'IN ANNESİ

Köy okulunun beşinci sınıfına geçerek tatile çıktığım sıralarda on yaşıma gelmiştim. Yaşar ağabeyim de on dört yaşındaydı.

Bir sabah muhtar amca bize geldi. Üçümüz bahçede kahvaltı ediyorduk. Güller açmış, kahkahalar boru boru, mavi, pembe ve mor renklerde açarak çardağı süslemişti. Annem, muhtara,

– Buyurun, dedi. Süt mü, çay mı?

– Zahmet etme, dedi muhtar. Ben sizi bir yoklayayım, dedim. Bir sıkıntınız yok ya?

– Hamdolsun, dedi annem.

– Bak Naciye Hanım, dedi muhtar. Biraz önce Hüseyin Efendi bana telefon etti. Zeynep Hanım'ın buraya gelip gelmediğini sordu.

Annem şaşırdı.

– Yanında değil mi?

Muhtar:

– Ben ne bileyim, dedi. Ben de sordum bunu, "Yaşar'ın gözlerine baktırmak için İngiltere'ye götüreceğim, altınları ver de kâğıt paraya çevirteyim dedim. O zamandan beri çekişip duruyoruz." dedi.

Yaşar:

– Babam hiç çabalamasın, dedi. Ben kör kör yaşarım.

Muhtar:

– Aslanım, dedi. İş yalnız burada değil. Şu anaya bak ki seni hem bu hâle getirdi hem de altınlarına kıyamıyor. Bu yüzden kaçıyor.

Annem:

– Demek bu yüzden kaçmış, dedi.

– Öyle olmalı, dedi muhtar. Elli yaşına varmıştır, ne edecek şakır şakır bilezikleri, altınları. Hüseyin Efendi'de suç ki kazandığı paraları bileziğe, beşibirliğe yatırmış.

Annem:

– Bana söylemişti, dedi. Yaşlılıkta bozdurur harcarız, demişti. Demek kadın adamı bıraktı da kaçtı.

Muhtar:

– Bacım, dedi. Onlar imam nikâhı ile kalmışlar. Devlet muhtarlara nikâh kıyma işini bırakınca davul çıkardık, bekçi bağırttık, muhtarlara veya kasabalara varıp nikâhlarını kütüğe geçirsinler diye. Yoksa nikâhını yazdırmayanlar mirasa giremez, dedik. Aslında da böyledir ama köyde pek aldıran olmadı. Hüseyin Efendi de karısını alıp gelmemişti bize.

Annem:

– Bu yasa yeni çıktı, dedi.

– Evet, dedi muhtar. Besbelli Yaşar'ı aşılamayıp da böyle görmez hâle getirdiği için Hüseyin Efendi kızdı kadına da belediye nikâhı yaptırmadı.

– Peki ama Zeynep Hanım nereye gitmiş olabilir?

Muhtar:

– Ne bileyim, dedi. Herhâlde köye gelmez, altınların gideceğinden korkar.

Yaşar ağabeyim annesinin geleceğinden korkmuştu ama annem:

– Buraya geleceği varsa göreceği de var, dedi. Baban artık onun adını bile anmıyor. Biliyorsun ya kadın evi de soymaya kalktı. Kerpiç evleri başlarına yıkılırken buzdolabını sırtlayıp götürdüler, bakraçla çeşmeden su alırken lavaboyu, klozeti söktüler. Akılsız anan bir de miras umdu.

Yaşar'da anasına karşı en ufak bir sevgi yoktu. Onun gelmesinden korkuyordu. Dayısı Mevlüt de bir iki defa gelmiş, sözde yeğenini yoklamak için uğramıştı. Ama yoldan geçerken annemin fırında

pişirmiş olduğu böreğin kokusunu almış olmalıydı. Annem bunu anlamış ve ona büyük bir dilim vermişti, eve götürsün diye. Ama Mevlüt Efendi:

– Kap arama, zahmet etme, ben burada yer öyle giderim, demişti. Böreği ağzı yana yana yemiş, sonra üzerine bir bardak da ayran içmiş, öyle gitmişti.

Yalnız kaldığımız zaman Yaşar:

– Bu yandaki karanfiller açmış olmalı Yıldız, demişti. Kokuları bana kadar geliyor.

– Evet, dedim. Sıcağı görünce açtılar. Sen görmüyorsun ama sesleri, kokuları çok iyi duyuyorsun.

– Neye yarar, dedi Yaşar. İçini çekmişti.

Babası iki haftada bir geliyor, bize İstanbul'dan hediyeler getiriyor, para da almıyordu. Bize para vermediği de olurdu. Annem cevizli sucukları satmış, bizim de ineğin de yiyeceğini sağlamıştı. Bahçemiz bir dönümdü ama erikler de dutlar da para getiriyordu. Manav geliyor, her sabah dut silkeliyor, her evin bahçesinde dut olmadığı için bunları köyde satıyordu.

Yerli salatalık, domates, taze soğan, kabak, sivri biber gibi sebzeler de vardı. Her sabah Yaşar su çeker, küçük havuzu doldurur, ben de oradan su alıp sebzeleri ve çiçekleri sulardım. İnek ilkyazda yavrulamıştı. Dişi bir buzağısı vardı. Annem:

– Bunu satmayalım Yıldız, demişti. İki üç yıl sonra onun da sütünü alırız. Artık anası yaşlandı.

Yaşar gözlüklerini gözünden çıkartamıyordu.

Onun yüzüne bakan kör olduğunu anlamazdı. Yüzünde ancak birkaç tane çıban yeri kalmıştı. Kötü hastalık onun gözlerine vurmuştu.

Zeynep Hanım'ın kaçtığını muhtardan haber almamızın üzerinden bir hafta geçince baktık ki Hüseyin Efendi çıkıp geldi.

Ona yol yorgunu diye terbiyeli bir un çorbası yaptı annem. İyice ağırladık.

Oğlu ile sağdan soldan konuştuktan sonra,

– Gayri anandan korku kalmadı Yaşar, dedi. Ben dükkândaydım. Bir sabah elbiselerini, ayakkabılarını filan alarak kapıdan çıkmış gitmiş. Komşular onun iki bavulla bir arabaya bindiğini görmüşler. Ben ne oldu diye aranırken bana böyle olduğunu anlattılar. Cahil kadın başına bir kötülük gelir diye karakola vardım. Hemen koşturup yakalamışlar, söyletmişler. Beni de çağırdılar. Kalktım gittim. Baktım oralarda iş gören bir şoför. Şunun bunun arabasını kullanır. Sıkıştırmışlar, anlatmış. Zeynep onun evindeymiş. Anası ile görüşürmüş. Nasıl olduysa Zeynep'in aklına girmişler. Zeynep o adama bir hayli para da verecekmiş. Kendi malları üzerinden para kazanacaklarmış. Ben de pek fazla aldırmadım. Ama komiseri tanırım iyi bir adamdır. Arabayı Zeynep'in üstüne aldıracak, nikâh da yaptıracak.

Hüseyin Efendi:

– Aslanım, dedi. Ben de kurtuldum, sen de.

Hüseyin Efendi, Zeynep'in kaçtığına çok sevin-

mişti. Bir iki gün böylece gidip geldi. Sonra bir sabah çardağın altında otururken bize anlattı.

– Naciye Hanım, bu yağ işinde çok para var. Gayri ben de gidip gelmekten usandım. Güveneceğim bir adam buldum. Dükkânı ona bırakacağım. Nasılsa yaşım da ilerledi. Köye çekilmenin sırası geldi. Eve bir telefon alacağım. Burada yağlar hazır olunca İstanbul'a telefon açacağım, adamın oğlu gelip yağları alacak. Parasını da gelirken getirecek.

Hüseyin Efendi, köydeki sütleri toplayacağını da anlattı. Gelir gelmez bizim evi yağhane yapacakmış. Biz de onun evinde oturacakmışız. Bizim evi onartacak, damına kiremit döşetecek, yağhane yapacakmış orayı.

– Burada tuzlayacağım tereyağını beş bin liradan vereceğim, diyordu. İki yüz liradan sütleri verecek çoktur. Yağı çektikten sonra kalan sütü geri veririm ya da yoğurt, peynir yaptırırım. Bundan da ayrıca bir para kalır.

Annem adamın yaptığı hesaplara bir göz attı. Yağ işinin kârlı olduğuna inandı ama bunun üzerinde pek durmadı. Hüseyin Efendi:

– Yağ çekme için bir makine var, dedi. Elektrikle çalışır. Gördüm çok beğendim. Fazla yer de tutmaz.

Annem karşı teklifte bulundu.

– Çok yer tutmazsa senin inek damını yağhane yap, dedi. Dünyanın bin türlü hâli var. Bizim başımızı sokacak başka yerimiz yok.

– Olur, dedi Hüseyin Efendi. Benim daha başka niyetlerim de var ama şimdilik bu işleri bir hâle yola koyalım.

İki katlı evin içinden geçilen, bir kapısı da bulunan inek ahırı vardı. Burası boş duruyor, bir yanında yakacaklar bulunuyordu.

Hüseyin Efendi gitmeden önce kasabadan bir usta ile bir işçi getirdi. Fayans dedikleri dört köşe renkli çiniler almış. Gelen usta beş altı gün kalacak, işi bitirinceye kadar orada yatacaktı. Annem de onlara yemek verecekti.

Hüseyin Efendi, adamı işe başlattı ve kendisi çekilip gitti. Usta beş günde işini bitirdi. O odunluk olarak kullanılan ahır, parlak fayanslarla döşenmiş, bir saray hamamı gibi güzel olmuştu.

Usta gitmeden önce,

– Hanım, dedi. Fayans arttı, çimento da var. Şu senin mutfağı da bir onaralım. Toprak üstünde dolanıp durursun.

Annem bunu kabul etti. Mutfağı boşalttılar. Toprağın üzerine kalın çimento sıva çekip üzerine renkli karoları döşediler. Bir gün sonra da su ile yıkayıp çıkardıkları eşyayı yerine koydular ve çıkıp gittiler.

Biz yine kendi işimizle uğraşıyorduk. On altı yaşındaydı Yaşar. Artık bıyıkları iyiden iyiye görünüyordu. Zayıftı ama sağlıklıydı. Karanlıklara alışmış gibiydi. Bazen radyoyu kapatıyorduk. Yaşar saz

çalıyor ve ben de yavaş yavaş sesimle ona yardım ediyordum.

Komşular bu sesleri duyuyor ve anneme,

– Senin kör oğlan sazı iyi söktü. Eee, Yıldız gibi nazik bir kız onun içini aydınlatıyor.

– Böyle konuşmayın komşu, diyordu annem. Ne benim kızım böyle bir şey düşünür ne de Yaşar'ın aklına gelir bu.

Biz bu yaşantı içindeyken Hüseyin Efendi telefon etmiş, kilerden yağları annemin hemen tenekelere bastırmasını ve tuzlamasını istemişti.

Üç teneke yağ basıldı ki bunlar on beşer kilodan kırk beş kilo ediyordu. Yağların geldiğini haber verdik. Hüseyin Efendi:

– Naciye Hanım, dedi. Yarın akşam oradayım. Yağ makinelerini getiriyorum. Benimle birlikte ortaklık yapacak adamın oğlu ve kız kardeşi de geliyorlar. Onlar büyük evde kalacaklar, ben sizde Yaşar'la birlikte kalırım.

Kimdi bu gelenler? Annem kuşkulanmıştı. Ama ertesi gün yolculara iki üç kap yemek hazırladı. Onları kendi evimizde ağırlayacaktık. Yaşar biraz da üzülüyordu.

– Naciye Teyze, diyordu. Ben sizinle kalayım. Yabancılarla bir arada olmak istemiyorum.

Annem onun üzüntüsünü yatıştırmaya çalışıyordu.

DÜRDANE HANIM

Hüseyin Efendi'nin yanında iki insanla birlikte köye gelmesi bizde bir şaşkınlık yarattı. Gelen kadınlardan biri Hüseyin Efendi'nin bakkal dükkânını ve üzerindeki daireyi satın alan bir iş adamının baldızı olan Dürdane Hanım'dı.

Ancak annemin yanında hayli güzel olan bu hanım, ilk bakışta sevimsiz bir etki yapmıyordu. Cana yakın ve insancıl görünüşlüydü.

Hüseyin Efendi, bize gizlice anlattı.

– Ablası bu Dürdane'yi kıskanıyor çünkü kendisinden daha genç ve güzel, ayrıca yumuşak başlı ve kocası beş yıl önce ölmüş. Ben kendisini yeni tanıdım. Ablası ve enişte si buraya getirmeme hiç itiraz etmediler. Onlar da beni iyi tanıyorlar.

Öteki gelen, yirmi dört, yirmi beş yaşında bir delikanlıydı. Askerliğini yeni yapmış, içinde eşya bulunan kamyoneti o kullanıyordu.

Annem bu durum için,

– Başkasının yaptıkları bizi ilgilendirmez, dedi. Biz kendi yağımızla kendimiz kavruluyoruz.

– Anne, dedim. Arada Yaşar da var.

– Artık orasını babası düşünsün, dedi.

Yaşar bize çok alışmıştı ve yeniden başka insanlarla görüşmek, kendi durumunu onlara hissettirerek acımalarını istemiyordu.

Fakat Dürdane Hanım son derece tatlı dilli olan ve insanların üzerinde etki yapan bir kadındı. Çardağın altında otururlarken Yaşar'ın elini tutmuş ve onu etkisi altına almıştı.

– Yaşar, insanların bir ruhu, bir iç yüzü vardır. Hayat gözlerden ibaret değildir. O yüzden görmeden de yaşar, görmeden de mutlu olabilirsin. Baban zengin bir insan, sana her rahatlığı sağlar.

Ne garip, Dürdane Hanım hemen hemen iki gün içinde hepimizin sevgisini kazanmıştı. Yaşar'a saz çaldırmış, benim yaptığım gibi onun bildiği türküleri söylemeye başlamıştı. Daha başka bir gün insanın

içine işleyen türküleri de söylüyor ve Yaşar'a öğretiyordu.

Annem yemek yapmaya mecburdu. Hüseyin Efendi bunu rica ediyordu. Selim Bey'le birlikte yağ çeken makineyi yağhaneye yerleştiriyor, elektrik donanımlarını yapıyor, kasabadan bazı gerekli malzemeyi alıp getiriyorlardı.

Önce Hüseyin Efendi, Yaşar'ın odasında yatarken iki gün içinde üst kattaki odaları açmış ve Dürdane Hanım'la yeğeninin orada yatmalarını uygun görmüş, kendisi de alt katta Yaşar'la kalmıştı.

Biz annemle erken kalkıyor, bahçeyi, çiçekleri suluyor, kahvaltıya oturuyor ve fazla üzgün görünmüyorduk.

Hüseyin Efendi, bir hafta geçtikten sonra bize açıkladı.

– Naciye Hanım, biz İstanbul'da iken kararlaştırdık. Artık Zeynep Hanım yok. Ben Dürdane Hanım'la evleneceğim. Aramızda on beş yaş kadar bir fark var ama kendisi buna önem vermiyor. Başı dinç yaşamak istiyor. Böylece ben size yük olmaktan kurtuluyorum. Yaşar istediği gibi hareket eder. Allah sizden razı olsun. Onu dünyaya yeniden getirdiniz. Kendi işlerini kendisi görebiliyor. Elinden tutulmasına gerek yok.

Gelişlerinden on beş gün sonra kamyonetle kasabaya gittiler. Ben Yaşar'la evde kaldım. Hüseyin Bey'le Dürdane Hanım karı koca olarak döndüler.

Yine o akşam, Hüseyin Bey muhtarla hocayı çağırdı. Evlenme belgelerini onlara gösterdi. Muhtardan köy kütüğüne de yazılmasını istedi ve inançlı bir insan olduğu için hocanın nikâh kıymasını da rica etti.

Böyle davranmakla köydeki dedikoduların önünü almış oluyordu.

Annem bugünü kutlamak için çeşitli yemekler yaptı. Bu defa onların bahçelerinde kurulan sofrada yemek yedik, geç vakitlere kadar ay ışığında oturduk. Temmuz ayının bütün sıcaklığını bu ay ışıklı gece tatlılaştırıyor, ateş böcekleri yakınlarımızda uçuşuyordu. Dürdane Hanım:

– Bu böcekler demek bu köyde de var, demişti.

Yaşar onları göremiyordu ama bizim konuşmalarımızı dinliyor ve arada bir içini çekiyordu.

– Ben kör olmadan önce bahçede koşar, onları tutmaya çalışırdım.

Babasının yeniden evlenmesi onun üzerinde bir değişiklik yapmıyordu. Annesinin, altınlarını alacaklarından korkarak kaçtığını öğrenmişti. Dürdane Hanım bunun için,

– Senin gibi bir oğlum olsaydı onu karanlıklardan kurtarmak için ben başımı bile verirdim, diyordu.

Selim Efendi belki bu evliliği beklemişti. O zamana kadar hazırlanan ve makineden çekilen yağları hava serinlediği sırada kamyonete koydular ve Selim Efendi:

– Enişte, dedi. Yağlar tamam, ben bütün gece

giderim, yarın öğleye yakın İstanbul'a varırım.

İşlerin tertiplenmesi sırasında annem:

– Hüseyin Bey, dedi. Ben sizin yerinizde olsam sütleri büsbütün yağsız bırakmazdım. Yarı yağlı peynir yapmak ve sütlerin kaymağını da almak mümkün. Dürdane Hanım:

– Benim bu işlere aklım ermez ama, dedi. Naciye Hanım'ın önerisi pek yerinde. Hüseyin Efendi:

– Bunu deneyeyim Naciye Hanım, dedi. Köyde bu kadar fakir ve dul kadın var. Bu işlerden anlayan bir iki kişiyi bulalım. Yağhane hayli geniş, köy için de kazançlı olur bu kaymak ve peynir işi.

Annem bu işleri çok iyi biliyordu. Hemen hemen kendi yaşında olan Dürdane Hanım'la da çok iyi anlaşıyordu.

Birlikte oturma önerisini annem kabul etmedi. Yalnız bir iki ay içinde toprak yığını sayılan evimizin tuğladan örülmesine ve çatısı yapılarak kiremit döşenmesine razı oldu.

Artık biz de daha konforlu bir eve sahip olacaktık.

Daha sonra neler olacak bunu biz şimdiden kestiremeyiz. Ama bir süre önce kiremitli evin içinden gelen "anne" diyen acıklı sesin yerine, şimdi Yaşar'ın çaldığı sazın sesi geliyordu.

Zavallı, bu karanlık hayatın içinde kendisine bir teselli olacak şeyler bulmaya çalışıyordu.

KEMALETTİN TUĞCU, 1922 yılında İstanbul'da doğdu. Küçük yaşlarda yazmaya başladı. Sevgi ve merhamet gibi insani duyguları içeren kitaplar kaleme aldı. 400'e yakın eser veren Tuğcu, kitaplarında çocukların ve yaşlı insanların hüzünlerini, ümitlerini ve heyecanlarını işledi. Bu çalışmalarıyla Türkiye'nin çocuklar tarafından en çok okunan yazarı oldu. Yayınevimiz de sizler için 20 kitaptan oluşan bir Kemalettin Tuğcu dizisi hazırladı.

KEMALETTİN TUĞCU'DAN SEÇMELER

1. Ana Hakkı
2. Ceylanlı Bahçe
3. Çifte Kumrular
4. Çingene Kızı
5. Çocuk Hırsızları
6. Dede ile Torun
7. Deniz Kızı
8. Eski Bir Masal
9. Gece Kuşları
10. Gülçin Abla
11. Hırdavatçı Dede
12. İçler Acısı
13. Kolsuz Bebek
14. Mercan Kolye
15. Mine'nin Arkadaşı
16. Ninelerin Ninesi
17. Sakat Çocuk
18. Son Çocuk
19. Şehir Çocuğu
20. Uğurlu Çocuk

4 00TL

9 789755 010366
www.erdemyayinlari.com